

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din

za inozemstvo 20— „

Oglaš po tarifu

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 98.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Alekzandr. cesta

Račun pri poštn. čerkov
savodu št. 11.842.

Ljubljana, 10. januarja.

Ni dvoma, da je zunanje-politični položaj težaven. Evropa se nahaja v novi krizi, ki naravno ne prizanaša tudi naši državi. Nasprotno, Jugoslavija se nahaja prav blizu žarišča dogodkov, ki ogrožajo konsolidacijo.

Mi smo soprodpisnik verjajškega miru in smo poleg Francije, Anglije, Belgije zelo zainteresirani na vprašanju reparacij. Ostali smo zavezniki velikih zapadnih držav in navzlic Mali antanti je naša usoda še s trdnimi vezmi zvezana s politiko Velike antante. Spori med Francijo in Anglijo se ticejo tudi nas in prelom, ki se pripravlja med Francosko in Nemčijo, je tudi za nas velikega pomena. Nemčija grozi, da bo na okupacijske ukrepe Francoz odgovorila s proklamiranjem, da je s tem verjajška mirovna pogodba razveljavljena in Nemčija prosta obveznosti, ki iz nje izvirajo. Te obveznosti se ticejo tudi naših pravic do odškodnine, ticejo se pa tudi samega temelja našega obstoja: mednarodna eksistenca nove jugoslovanske države je zgrajena na mirovnih pogodbah, s katerimi je bila zaključena svetovna vojna. To dejstvo moramo imeti pred očmi, da sprevidimo, kolike važnosti je v teh tako resnih dneh vsaka poteza jugoslovanske politike v krizi verjajške mirovne pogodbe.

Medtem ko se na evropskem zapadu pripravljajo dalekosežni dogodki, se vžiga na bližnjem Vzhodu, takorekoč pred našimi vrati, nov požar. Med Turčijo in Grško grozi ponovitev krvavega boja, ki pa se tokrat ne bo odigral v puščinah Male Azije, temveč na poljanah evropske Trakije. Turška ekspanzija je danes naperjena proti Grčiji — jutri bi lahko svoje grabežljive roke stegala čez granice Bolgarije in Jugoslavije. Gotovo je, da sanja žive sanje o obnovitvi stare slave kalifata.

Iz Angore volijo vedno gostejše niti v sorodno Madžarsko. Madžarski šovinistični imperijalizem ni nikdar prebolel in priznal svojega sramotnega poraza. Potuhnil se je, dokler je čutil, da Evropa pazi nanj, uklonil se je škrjipajoč z zobmi, ko so zmagovalke diktirale izgon vrnivšega se kralja. Odrkel se ni nikdar. In komaj vidi, da ima Evropa sedaj na vseh krajih in koncih skrbi, že pripravlja svojo ofenzivo. Vesti, ki prihajajo iz Madžarske, se strinjajo v tem, da se tam s polno paro vrši reorganizacija militarizma, da se kujejo fantastični načrti, ki so v prvi vrsti naperjeni proti Jugoslaviji, ker se Madžarom zdi, da je naša mednarodna pozicija najobčutljivejša. Madžarske šovinistične organizacije, ki niso nič drugega, nego neslužbeni izvrševalni organi vladajočega Horthyjevega režima, iščejo zaveznikov pri vseh neprijateljih našega naroda. Zato potuje bivši minister Friedrich v Rim in Angoro, zato je na Madžarskem Italijan srčni prijatelj, laški fašist bojni brat po ideji in ciljih.

Naši odnosi napram Italiji so na zunaj korektni. Toda pogodbe, na katerih so zgrajeni, so do danes neizvršene in vse ljubeznjive besede ne odpravijo dejstev, ki jasno dokazujejo, da je naš zapadni sosod vsak hip pripravljen izkoristiti težkoče našega položaja.

Naša velika nesreča je, da v teh kritičnih dneh vodi državo stranka, ki predstavlja le manjšino enega plemena našega naroda, vlada, ki je na pragu dalekosežnih dogodkov razrustila parlament, ker bi sicer niti en dan ne mogla obdržati državnega krmla v svojih rokah, režim, ki je v trenutku, ko so se začeli majati vsi temelji novega stanja v Evropi, mislil le na partijske volilne mahinacije. Ni čudo, da ga sedaj, ko se vedno določneje kažejo konture pošastne mednarodne splošne krize, spreletava strah in da se plaši ogromne odgovornosti. Iz občutka, da je sedanjí radikalski režim nesposoben voditi državo v obvladajočih jo opasnostih, se rodijo in verjamejo alarmančne vesti o sklicanju razpuščenega parlamenta, o sestavi koncentracijske vlade. Vlada jih energično demantira.

Demanti je, kolikor se tiče parlamenta, gotovo točen. Saj bi sklicanje Narodne skupščine ne pomenilo nič več in nič manj, kakor, da se nahajamo na predvečer nove vojne, takorekoč že eredi mobilizacije! O tem pa seveda ni govora.

Samo to stoji, da imamo v dneh, ko se morda določajo nove smernice politike vseh evropskih narodov, na krmlu režim, ki nas slabi na znotraj in zunaj ter že s svojo eksistenčno vzbuja občutek neizgovornosti. Tem bolj se morajo vsi nacionalni jugoslovanski elementi zavedati svoje velike historične dolžnosti: solidarnosti.

Težavni mednarodni položaj

VAŽNE KONFERENCE V BEOGRADU.

Beograd, 10. januarja. gd. Danes so dospela v ministrstvo zunanjih poslov poročila naših poslanikov iz Pariza, Londona in Berlina, ki slikajo položaj kot jako resen. Francoski poslanik na našem dvoru je dopoldne konferiral z ministrom Ninčevićem.

Položaj v Trakiji je skrajno napet. Tudi iz Madžarske so došle vesti, ki poročajo o pojačenem delovanju madžarskih fašistov. Ob naši granici se zbirajo irregularne madžarske čete z očitnim namenom vzemirjeti obmejno prebivalstvo. Ako bi madžarska vlada ne poskrbela za red, je računati z novimi ukrepi Male antante. Popoldne je Ninčević konferiral s češkim odpravnikom poslov drjem. Svagrovskim, ki je v stalnem brzojavnem stiku s Prago.

Z ozirom na resnost političnih dogodkov v Evropi je za jutri dopoldne

sklicana diplomatska konferenca v ministrstvu zunanjih del. Tej konferenci bodo prisostvovali ministri Ninčević ter njegova pomočnika Nešić in Gavrilović. Izdelali se bodo predlogi za ministrijski svet.

Listi ostro kritizirajo malomarnost vlade. Vesti o rekonstrukciji kabineta se demantirajo.

SPLOSNA MOBILIZACIJA V TURČIJI.

Beograd, 10. januarja. mg. «Politika» javlja iz Atene: Atenski listi poročajo, da je turški vojni guverner pozval k orožju vse moške od 18. do 45. leta.

GRŠKI FAŠISTI

Atene, 10. januarja. g. Revolucionarni komite snuje po vsej Grški politične klube, ki so osnovani iz demobiliziranih častnikov in vojakov. Klubi se nameravajo organizirati po vzoru italijanskih fašistov.

Seja ministrskega sveta

VLADA SE SMATRA KOT VRHOVNI RADIKALSKI VOJNI ODBOR. — BREZUSPEŠNO POTOVANJE FINANČNEGA MINISTRA V BELJE. ZLORABA PREHANE CRNE GORE.

Beograd, 10. januarja. r. Danes popoldne je bila seja ministrskega sveta, na kateri je finančni minister poročal o svojem potu na državno imetje Belje. Rezultat se ni objavil, vaš dopisnik pa je doznal, da je ministrijski svet po predlogu finančnega ministra sklenil, da se ukine stalni odbor, ki je posloval na posestvu Belje kot kontrola, ki pa je po mnenju finančnega ministra življal samo beneficije, svojih dolžnosti pa ni mogel vršiti v povoljni meri.

Potem je notranji minister poročal o razmerah v Južni Srbiji, posebno z ozirom na komitaško akcijo. Predlagal je, da se orožništvo v Južni Srbiji ojači na ta način, da se vsi orožniki, ki so na drugih krajih nepotrební, pošljejo v Južno Srbijo, da se zagotovi javna varnost. Razen tega je poudarjal, da se morajo vsi nesposobni (?) uradniki odpustiti iz državne službe. Obenem je minister izjavil, da bo podal ministarskemu svetu obširno poročilo o stanju v Južni Srbiji in ostalih krajih, ko dobi poročilo novo imenovanih velikih županov.

Dalje je minister pravde Marković sprožil vprašanje sestavljanja volilnih list tam, kjer je več administrativnih okrajev, kakor dotično okrožje voli poslancev. Zakon jasno pravi, da smeta v tem slučaju dva okraja imeti enega kandidata, to pa ni, da bi moralo biti ter je minister pravde opozoril na ono mesto v volilnem zakonu, ki pravi, da bodo sodišča prve stopnje potrdila kandidat ske liste, ko se predhodno uverijo, da so pristali na njo vsi okrajni kandidati. Zato predlaga, naj sklene ministrijski svet da da pravosodni minister sodiščem navodila, da sme vsak upravni okraj imeti svojega kandidata brez ozira na to, koliko poslancev voli dotično okrožje.

Volilno gibanje

ŽIVAHNE PRIPRAVE VSEH STRANK.

Uradno popravljjanje volilnih imenikov.

Beograd, 10. januarja. r. Vaš dopisnik je zaprosil ministra pravde, da ga informira glede vesti, da je vpisovanje v volilne liste podaljšanó do 31. januarja. Minister je odgovoril, da je informacija «Ričič», ki jo je objavila pred nekaterimi dnevi, popolnoma točna, namreč, da se morejo volilni seznamí popolnjevati do konca tega meseca, a le na prosto inicijativno oblasti in ne več na zahtevo volilcev samih. Pravica do reklamacij je ugasnila 6. t. m. Minister je poudarjal, da smejo po zakonu popolnjevati stalne volilne sezname od 1. do 31. januarja občinski uradi uradoma, kar se mora posebno vpoštevati, da ne bo nesporazumov.

Hrvatska Zajednica išče radikalske podpore.

Beograd, 10. januarja. g. V Beograd je došel sinoči g. Kovačević, član načelstva Hrvatske Zajednice. Obiskal je več radikalskih voditeljev, katerim je zatrjeval, da stoji njegova stranka na stališču državnega in narodnega edinstva ter da se v tem popolnoma razlikuje od Radikalne stranke. Radi tega pričakuje, da se ji pri volilnih pripravah, oziroma pri agitaciji ne bodo delale ovire s strani radikalcev.

Posvetovanja zemljoradnikov.

Beograd, 10. januarja. n. Dne 10. in 11. januarja bo v Veliki Plani kongres zemljoradniških levčarjev, na katerem bodo razpravljali o volilnem proglasu in o kandidaturah. Avramović bo svojim pristajšem poročal o položaju v državi, o

V okrožjih, kjer je več administrativnih okrajev kot kandidatov, morajo biti v kandidatskih listah poleg imena nosilca liste naštetí po abecednem redu vsi administrativni okraji dotičnega okrožja, poleg tega pa se morajo napisati imena kandidatov za dotične okraje. Ako se dva okraja sporazumeta za enega kandidata, se morata vpisati vsak za sebe.

Potem so govorili o prehrani in volilnih pripravah v Črni gori. Glede volilnih priprav bo akcijski odbor radikalne stranke še posebej razpravljal; zato se sestane jutri poseben odbor, v katerem so ministri Perić, Stojadinović in Laza Marković. Ta odbor bo predložil ministarskemu svetu konkretne predloge, kako naj se izvede pomožna akcija za gladojuče v Črni gori, nakar bo ministrijski svet nadalje razpravljal o tej zadevi.

Ker se je pojavilo napačno tolmačenje zakona glede volitev v okrožjih, kjer je več okrajev kot poslanskih mandatov, je ministrijski svet naročil ministru pravde, da obvesti vse politične oblasti, da mora imeti vsak srez po enega kandidata in enega namestnika in da isti kandidat lahko kandidira v dveh srezih.

Ves potek današnje seje ministrskega sveta je pokazal, da nastopa vlada skoz in skoz le kot vrhovni volilni organ radikalne stranke. Seje izgledajo kakor seje glavnega odbora in ministri kar odkrito razpravljajo o tem, kako bi se z raznimi vladnimi ukrepi kar najbolj okrepila radikalska pozicija pri volitvah. Celo o kandidaturah posameznih radikalskih prvakov razpravljajo na sejah ministrskega sveta. Tako so n. pr. danes sklenili, da bo kandidiral minister dr. Laza Marković v mostarskem okrožju, njegov t. im. Ivančević pa se bo moral umakniti v Trebinje.

Nemška poslanika v Parizu in Bruslju odpoklicana

SOLIDARNOST NEMŠKIH STRANK PROTI FRANCIJI.

Berlin, 10. januarja. sd. Tukajšnji francoski zastopnik je izročil danes popoldne ob 4. državnemu tajniku za zunanje stvari spomenico francoske vlade o zasedbi ruhrskega ozemlja in drugih prisilnih odredbah, h katerim se smatra Francija prisiljena vsled neizpolnjevanja mirovnih obveznosti s strani Nemčije. Državni kancelar Cuno je takoj nato sklical ministrijski svet k seji, ki se je že odleži tudi predsednik republike Ebert in ki je trajala do večera. Ze med sejo pa sta bila potom štirih brzjavk odpoklicana nemška poslanika v Parizu in Bruslju. Pariški poslanik dr. Nayer odpotuje iz Pariza že jutri zjutraj. Rimski poslanik dosedaj še ni bil odpoklican, ker vlada še ni prejela uradnega obvestila, da so deluje tudi Italija pri okupaciji ruhrskega ozemlja.

V političnih krogih izjavljajo, da z odpoklicom poslanikov še niso pretrgane diplomatske vezi s Francijo in Belgijo, ker sta odpoklicana le poslanika osebno, poslaništvi pa ostaneta v Parizu in Bruslju še dalje, le da ju bosta vodila samo dva odpravnika poslov.

Berlin, 10. januarja. s. Vlada je poklicala danes vodje strank in jih podučila o položaju. Obenem jih je obvestila o ukrepih, ki jih namerava podvzeti, ko bo zasedba Essena izvršena. Javnosti tega zaenkrat ne bo izdala. Državni kancelar jih tudi vsled tega ni priobčil zunanemu odboru. Zastopniki strank, tudi opozicijskih, so soglašali z vladnimi ukazi.

Razne patriotske in gospodarske organizacije so izjavile državnemu kancelarju, da bodo vlado na vse načine podpirale in da so pripravljene žrtvovati vse za domovino. Gospodarski odbor zasedenega ozemlja je oddal brzjavko, da so gospodarski krogi pripravljeni na vse težave in muke, ki jim jih bo naložila zasedba po Francozih.

Berlin, 10. januarja. s. Vlada je dala vsem nemškim zastopnikom v inozemstvu nalogo, da obveste vlade natančno o položaju v ruhrskem ozemlju in naslednjih korakih Francije.

Berlin, 10. januarja. s. Vlada je dala vsem nemškim zastopnikom v inozemstvu nalogo, da obveste vlade natančno o položaju v ruhrskem ozemlju in naslednjih korakih Francije.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Francoska okupacija odgodena za 24 ur

POINCARJEVA SPOMENICA O FRANCOŠKIH NAMERAH.

Pariz, 10. januarja. s. Vkorakanje francoskih čet v ruhrsko ozemlje je za 24 ur preloženo.

Poincare je obvestil nemško vlado danes oficijelno o francoskih prisilnih ukrepih; za vernikom pa je svoj načrt notifikiral že sinoči. Francija se bo za enkrat omejila le na kontrolo dobave premoga in lesa in zavarovala z vojaško silo kontrolno poslovanje svojih uradnikov in inženjerjev. Spomenica izraža upanje, da se bo dala izvesti kontrola brez sile. Vojaška zasedba bo obsegala za enkrat le Essen in njegovo okolico. Drugi del francoskega načrta bo izveden šele, ko bo reparacijska komisija definitivno odločila o moratoriju, za katerega je prosila nemška vlada. Nato bo šle francoske

vlada posegla po produktivnih jamščinah, to so zaplemba carin v Porenu in ruhrskem ozemlju in davki na prenos ter 26 odstotkov od deviz, ki jih Nemčija izvozi.

Essen, 10. januarja. s. Dopoldne je vladal na meji zasedenega ozemlja med Kettwigom in Mülheimom popolen mir. Novih čet ni bilo opažati. Tudi promet je v obeh smereh nekoliko olajšan.

AMERIKA ODPOKLICAJA VSE ČETE IZ PORENJA.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Berlin, 10. januarja. sd. Po poročilih popoldanskih listov je predsednik Zedignjenih držav Harding podpisal ukaz, s katerim se v smislu v senatu sprejete resolucije odpoklicajo vse ameriške čete iz Porenja.

Poslanec špijon

SENZACIONALNI PROCES PROTI NEMŠKEMU POSLANCU BAERANU V PRAGI

Praga, 9. januarja.

Včeraj se je pričel pred tukajšno poroto senzacionalni proces. Nemško-nacionalni poslanec v češkem parlamentu dr. Alojzij Baeran je obtožen špijonaže, soobtožen je bilvi dijak Karel Schwabe. Poslanec Baeran je tudi obtožen zločina javnega nasilja, ker je 27. januarja 1922 vrgel v seji parlamenta smrdljivo bombo. Obtožnica obsega 32 strani. Poslanec Baeran je bil vodja organizirane družbe špijonov, ki so zalagali poljsko in madžarsko vlado z važnimi vojaškimi dokumenti. Posluževal se je kot svojega posrednika bivšega avstrijskega poročnika jurista Schwabeja, ki je zopet imel zveze z oficirji čekoslovaške armade Wurmom, Wolfom in Novikovskem. Ti trije so bili pred nekaj leti že obsojeni na dolgoletno ječo. Važne vojaške dokumente, rezervatne, slučaj mobilizacije pripravljene na morali itd. je nosil zlasti Novikovski, ki je bil pobočnik zbornega poveljnika v Brnu, iz arhivov generalnega štaba Schwabeja, ki jih je prepisoval, odnosno tudi fotografiral. Ko so Schwabeja aretirali, je izdal dr. Baerana kot onega, ki ga je najel za špijonažo. Preiskava je dognala, da je dr. Baeran navezal stike z madžarskim poslanstvom ter je madžarskemu legacijskemu tajniku Bajnoczyju deloma sam izročal tajne dokumente, deloma mu jih dostavljal preko Schwabeja. Ugotovljeno je tudi, da je bil dr. Baeran od leta 1920 v stalnih stikih z avstrijskimi monarhisti in madžarskimi legitimisti. Madžari so informacije drago plačevali.

Po atentatu v Pragi

Praga, 9. januarja.

Stanje ministra Rašina je stalno resno. Bolnik trpi velike bolečine, katere prinaša s stoječim mirom. Krogla tiči še vedno v kosti hrbtenice. Policija nadaljuje preiskavo proti eventualnim sookrivcem atentatorja. Aretirana Soupalova prijateljica Baloun in Kahule sta bila že zaslišana od preiskovalnega sodnika. Razni sledovi vodijo v Nemško in v Bratislavo. Pri Soupalu so našli seznam 10 oseb, ki naj bi očividno po vrsti postale žrtve atentatov. Prvi na listi je dr. Rašin, za njim znani mladočeški pravk bančni ravnatelj dr. Preiss. Predsednik Masaryk je poslal iz Transke Lomnice gospo Rašinovi lasno pismo, v katerem pravi: »Iz Prage mi poročajo, da prinašate učinke zločina, izvršenega proti Vašemu soprogu, in ono pravno silo, ki je v takšnem položaju najboljše opora rodbini, prijateljem in vsej široki javnosti. Pričakoval sem to in cenim to kot posvečenje žrtve, katero prinaša dr. Rašin državi. — Milostiva gospa, vedno mislim na Vas in na dr. Rašina. — Sedaj imamo važen dokaz, da so tudi naši državljani, kakor povsod drugod v Evropi, abnormalno razburjeni in da del njih boleha. — Uverjen sem, da boste in trpljenje dr. Rašina in Vaše rodine ne bo zaman doprinešeno. Prosim, da grečite junaškemu mučencu in Vaši deci milo srčni pozdrav.« Med strankami koalicijske se vršijo razgovori, da se že lani izdelani pa takrat odločeni zakon o zaščiti države predloži parlamentu v odobritev. Večina strank je za to.

Politične beležke

+ Poziv somišljenikom in prijateljem v volilnem okraju Ljubljana-Novo mesto! Pred kratkim sem v »Jutru« naprosil znane in neznane somišljenike in prijatelje na deželi, naj mi pišejo, kako bi se v njihovem kraju dalo poživiti delo za napredno demokratsko in socialno idejo. Dobil sem mnogo odgovorov od meni osebno nezanih mož, ki mi po domače, a temeljito s svojega skromnega opazovališča popisujejo politične razmere in gospodarske potrebe, dajejo dragocene nasvete, kako bi se izboljšal naš program in organizacija, kako bi se popravile napake, ki nas tlačijo, in kako naj širimo »Jutro« in »Domovina«. Vsakemu odgovarjam pisмено. — Obračam se ponovno na somišljenike po deželi, posebno na naše obrtnike, kmetovalce, učiteljstvo, poljedelsko uradništvo in delavstvo, da naj poživijo s centralo z nasveti in predlogi, ki jih bomo takoj skušali oživiti. — Ljubljana, 9. januarja 1923. Dr. Zerjav, narodni poslanec, Ljubljana, Vegova ulica 2.

+ Vestj o sklicanju Narodne skupščine in o rekonstrukciji kabineta se v Beogradu označujejo kot prste iz mišljotine. Značilno je, da jih hočejo radikalski krogi naprtniti — demokratno.

+ O sklicanju Narodne skupščine govorijo razne beograjske vesti, ker je z ozirom na dogodke v Evropi postala zunanje-politična situacija jako težavna. K tem vestem je pripomnil, da je Narodna skupščina razpuščena in da je vlada ne more sklicati. Le v dveh slučajih bi bilo mogoče govoriti o sklicanju že razpuščenega parlamenta. Ustava predpisuje namreč v členu 51, da je treba za ofenzivno napoved vojne predhodnega pristanka Narodne skupščine, v slučaju pa, da je država napadena ali ji vojna napovedana, se mora takoj sklicati Narodna skupš-

Dr. Baeran je lani po atentatu v parlamentu zbežal v Avstrijo, pozneje se je vrnil, nakar je bil prijet. K razpravi so pritegnjeni tolmači za nemški jezik, ker izjavlja obtoženi Baeran, da se noče češko zagovarjati. Soobtoženi Schwabe se brani v češčini, ki jo precej dobro obvlada. Kot prvi je bil zaslišan Schwabe. Skuša razbremeniti dr. Baerana, s katerim se poznata osem let. Na madžarsko poslanstvo ga je vpeljal baeranski nemški študent iz rajha, o katerem pa ni bližjega ne ve. Baeranu je dajal dokumente in sprejel tudi od njega nagrade, toda menil je, da gre tu za osebno informacijo dr. Baerana kot nemškega poslanca. Vsega skupaj je dobil 10.000 čK nagrade. Nato je bil zaslišan dr. Baeran. Zagovarja se, da ni vršil špijonaže. Pridobival si je le informacije kot član proračunskega odbora, da je mogel kritizirati vojaško upravo. Z madžarskim poslanstvom da on ni imel nobenih stikov. Na koncu razprave se je dogodil incident. Med porotniki je tudi več žen. Ena teh je nenadoma obolela, tako da so jo morali odpeljati iz dvorane. Njeno mesto je zasedel nadomestni porotnik. Na današnji razpravi je Baeran trdil, da je proces proti njemu delo konfidentov, s katerimi je bil obkrožen. Njegovo potovanje na Madžarsko je bilo le informativno. Bombo v parlamentu je vrgel, da demonstrira proti krivicam, ki se godijo nemškemu narodu na Češkem.

na. Smatra so, da velja ta predpis tudi takrat, če je parlament že razpuščen. To odgovarja tudi naši parlamentarni tradiciji. Stara srbska ustava je imela namreč enako določbo. Ko je leta 1914 izbruhnila vojna, je bila Narodna skupščina že razpuščena. Navzlic temu je bil z ukazom kralja sklican razpuščen parlament, ki je potem zasedal vso dobo vojne in katerega neposredni naslednik je postal Privremeno narodno predstavništvo ujedinjene države. — Gotovo bi resnost mednarodnega položaja zahtevala, da imamo sedaj Narodno predstavništvo, ki bi moglo čuvati nad najvišjimi interesi našega naroda ter v polni zavesti svoje ogromne odgovornosti dajati direktive za našo mednarodno politiko. Gospod Pašić je seveda po poročajo, da v novembu dobro vedel, da se bližajo težki časi. Navzlic temu je v partizanski strasti ubil parlament, da omogoči strankarsko vlado. Sedaj sprejeta gospode strah in groza jih je odgovornosti. Zato so začeli lansirati tudi vesti, da se bo sestavila vlada »široke koalicijske«, ki naj bi vsaj del odgovornosti prevzela na rame drugih strank...

+ Napredni blok pokopan. Od mnogo strani iz Ljubljane in z dežele dobivamo ogorčene dopise, ki obsojajo znano gospodo okrog »Kmetijskega lista«, ker je zaprečila skupen nastop naprednih strank. Mi to ogorčenje razumemo in bi lahko povedali marsikaj izza kulis, kaj je vodilo to gospodo, ki raje privoščijo klerikalcem več mandatov, nego bi pristala na skupno delo naprednih strank. Vendar iz ozirov, ki jih razume vsak, kdor vidi v klerikalizmu glavnega sovražnika, ne moremo priobčiti teh člankov in dopisov. Če smo se ponižali, radi prenašamo zaameh, pa naj prihaja od »Kmetijskega lista« ali pa »Slovenskega Naroda«. Naša vest je mirna, boj nas bo utrdil. Vsakega naprednjaka dolžnost je, da se toliko trdnjeje oklene JDS. Če bo vsak na svojem mestu, bo naš nastop 18. marca brez dvoma časten in uspešen. Brez boja ni zmage.

+ Satansko veselje. Vsa napredna javnost želi, da bi se za bodoče volitve zacelile stare rane v naprednih vrstah ter se z najboljšo voljo dosegel sporazum po možnosti vseh naprednih ljudi proti klerikalcem. Le »Slovenski Narod«, ki nima ničesar izgubiti in ničesar pridobiti, meni, da je njegova zgodovinska naloga, nadaljevati satansko delo, ki ga je začel pri zadnjih občinskih volitvah v Ljubljani z razbijanjem naprednih vrst. Včerajšnji svoj števili je v ta namen napisal na naslov JDS nekaj neukusnosti, zato, ker je JDS podvzela v interesu napredne stvari posredovalno akcijo za napredni blok pri SKS in pri NSS. Z velikim zadoščanjem in veseljem piše stari intrigant, da prizadevanja za skupno napredno stvar za enkrat niso uspela. »Narodova« politika je sedaj tudi že pamet izgubila, vesti pa že dolgo več nima. Pri zadnjih občinskih volitvah je »Slov. Narod« nehal biti glasilo demokratov, sedaj pa očitno reflektira le še na simpatije klerikalcev, za katere tako spretno opravlja službo.

+ Labudja pesem gospoda Kopača. Iz socij. - dem. stranke izključeni bivši poslanec gospod Kopač je sinoči nastopil na velikem shodu stanovanjskih najemnikov. Ker ne bo več prišel v položaj, da bi nastopal na volilnih shodih kot kandidat, se je hotel, kakor izgleda, posloviti od javnosti z dokazom, kako škoda je, da odhaja v pokoj tako odličen politik kakor je

on. Zato se je oglašil sredi debate o stanovanjih ter začel litanijo demagogov, ki je seveda tudi pri nas sestavljena po znanem receptu, da so vedno vsi krivi — drugi. Zborovalci so prav odločno pokazali, da soglašajo s tistimi, ki želijo, da bi gospod Kopač kar najbolj neopaženo odšel v politično tatišje. Mi bi tej sinoči tako očitno poudarjeni želji ne imeli ničesar dostaviti, da se gosp. Kopač ni obregnil tudi ob naš list, češ »Jutro« je farfalar javne nameščenosti s trinajsto plačo. Da je ta očitek lažnjiva zavratnost, ve gosp. Kopač sam prav dobro. Ne radi njega, temveč radi javnosti opozorjamo, da je »Jutro« po svoji novinski dolžnosti sicer beležilo vest o trinajsti plači, ki so jo razobnela radikalska glasila, da pa je izkazalo takoj svoje dvome in je povrh nedavno o tem obširneje pisalo, dokazujoč, da je trinajsta plača švindel, ker bi jo chstoječih zakonih bil zanjo potreben poseben zakon, ki je seveda nemogoč, če je parlament razpuščen. Le povišanje draginskih doklad je mogoče, ker za to zadostuje predlog finančnega ministra in sklep finančnega odbora, ki ni razpuščen.

+ V čigavih rokah je Kopač? Pod tem naslovom piše spilitaka »Pobeda«, da se nahajajo na treh najvažnejših in najodgovornejših mestih državne uprave v Dalmaciji po zaslugi radikalcev sledeči gospodje: 1.) podnamestnik Golf, vdan uradni habsburške dinastije, ki je bil radi svoje naklonjenosti napram Dunaju že čisto javno ožigosan; 2.) veliki župan splitske oblasti Perović, ki najbrž nima drugih kvalifikacij nego to, da ima za ženo sestro voditelja italijanskih fašistov Lettize; 3.) veliki župan dubrovnške oblasti Grisogono, ki tudi nima boljše kvalifikacije nego to, da ima za ženo sestro fašistovskega narodnega poslanca v Rimu Aleksandra Dudana.

+ Cenzura radikalskih kandidatnih list. Glavni odbor radikalne stranke je pozval vse organizacije, da mu pošljejo vse kandidatne liste v cenzuro, ker bi v nasprotnem slučaju te liste ne moge biti proglašene za oficijelne radikalske liste.

+ Frankovec in Radić se veselo rujejo dalje. Ob novem letu ugotavlja »Hrvatska Misao«, glavni frankovski organ, da »čudna so pota božje Previdnosti in pa — onega budaleca (Radića), ki je v deliriju odkrnil lober komad bloka, ker je iz njega vrgel prave (frankovece)«. Radiću sta — nadaljuje »Hrvatska Misao« — očitno glavna svrha in cilj, izzvati pokol med samimi hrvatskimi regimenti, med hrvatskimi strankami... Za frankovce je ta zavest tem težja, ker jih ni več za en regiment, temveč komaj še za kompanijo.

Po svetu

— Angleži pripravljajo evakuacijo Carigrada. »Temps« javlja iz Carigrada, da se angleške čete pripravljajo na evakuacijo Carigrada. Arhivi so že prenešeni na vojno ladje. Člani angleške kolonije so dobili obvestilo, da naj bodo pripravljeni, da zamorejo v najkrajšem času odpotovati.

— Direktna parobrodna proga Anglija-Rusija se otvori s posredovanjem družbe White Star Line že v kratkem. Več paroplovnih družb je zaprosilo rusko vlado za dovoljenje, da bi smele otvoriti v Moskvi svoje agencije.

— Socialisti v počastitev spomina Narutowicza. Na zadnji seji varšavskega občinskega sveta so predlagali socialisti, da naj dobi en trg v Varšavi ime pokojnega predsednika republike Narutowicza. Nacionalistična večina je ta predlog odbila.

— Poskušeni beg Rathenauovega morilca. Morilec nemškega ministra Rathenaua, Techow je skušal te dni pobegniti iz kaznilnice, a beg so pravočasno preprečili. Pri njem so našli mnogo francoskega denarja, iz česar sklepajo, da je skušal pobegniti v Francijo. Proti letniškemu pazniku je uvedena preiskava, ker se sumi, da je on pomagal Techowu pri poskušnem begu.

— Nemški manjšine na Poljskem. Krakovski list »Grenzzeitung« prinaša članek pod naslovom »Poljska in Nemci«, v katerem prinaša statistiko nemških šol na Poljskem. Poljska je imela v začetku tekočega šolskega leta 1923 1549 javnih ljudskih nemških šol, katere je obiskovalo nad 100.000 otrok. Razen tega pa se nahajajo na Poljskem tudi mnogo privatnih nemških šol. V Nemčiji pa biva nad 700 tisoč Poljakov, a ti imajo le 17 šol s poljskim učnim jezikom. To je jasen dokaz, kako ščiti Nemčija narodne manjšine!

— Obsedno stanje v Varšavi odpravljeno. Kakor poročajo iz Varšave, je poljska vlada 9. t. m. ukinila izjemno stanje, ki je bilo 16. decembra l. l. proglašeno nad mestom radi umora predsednika Narutowicza.

— Avtomobilna ekspedicija preko Sahare, ki jo je deloma v naučne, še bolj pa v reklamne svrhe opremila in odposlala neka francoska avtomobilna tvrdka, je uspela kljub ogromnim in neštetim zaprekam. Iz 40 avtomobilov sestoeča kolona je odšla 18. decembra l. l. iz Tugurta in dospela na cilj v Tombuktu 7. t. m. Zadnjo etapo Burem-Tombuktu je provozila brez počitka v 27 urah. Saharska ekspedicija pomeni novo lovoriko v zmagovalju avtomobilizma.

DARUJTE ZA CIRIL-METODOVO DRUŽBO.

Prosvefa

Ljubljanska drama.

Cetrtek, 11.: »Idijot«. Začetek ob pol 8. A. Petek, 12.: »Lilom«. E. Sobota, 13.: »Svatba Krečinskoga«, delavska predstava po znanih cenah. Iz. Nedelja, 14.: ob 3. pop. »Peterčkov po-slednje sanje«. Izv. Ob 8. zvečer: »Čadež sv. Antona« in »Črna dama iz so-netov«. Izv. Ponedeljek, 15.: Lilom. C.

Ljubljanska opera.

Cetrtek, 11.: »Prodana nevesta«. Vojaška predstava. Petek, 12.: »Gorenjski slavček«. B. Sobota, 13.: »Jenufa«. C. Nedelja, 14.: »Triptychon«. Izv. Ponedeljek, 15.: Zaprtlo.

Mariborsko gledališče.

Cetrtek, 11.: »Faust«. B. Sobota, 13.: »Običan čovjek«. C.

Dve premieri v ljubljanski drami.

Maeterlinck: Čudež sv. Antona. Shaw: Črna dama sonetov. Dve fini, duhoviti literarni igralki, ki zahtevata rafiniranih igralcev, komorne predstave. Gosp. Fr. Lipah, ki je igrati poslovenil in režiral, je imel najidealnejši namen, servirati našim publiki dve dramski delikatesi. Toda namen se mu je izjalovil, kakor se mora vedno, »si desint vires«. Ostala je gola, čisto čitalniška »voluntas«. No, tu di ta je »laudanda«. Namesto rafinmana se je nudi diletantizem, namesto delikates — zehanje. Dovolj. Izbršimo to! Naša prav letos vzorno marljiva drama pripravljajo zopet dve veliki predstavi: »Madame Sans Gene« in »Othello«: zato se je pač sinočnja predstava vrgla na oder z rezervnimi silami in nedostatno pripravljena. Vse torej razumemo in vse odpuščamo. Včasih so take nezgode padali kakor dobrodošlo priliko, da so se znašli nad upravo. Mi tem vzorcem ne sledimo. Želimo le, da se igrice bolje zasiedata in temeljiteje pripravita. O delih samih, ki sta vseskoz apartni in originalni umetniški, izpregovorimo posebej. Režija je bila dobra, oprema prav okusna.

Na celjskem mestnem gledališču so gostovali v tork večer Mariborčani z Remčevimi »Užitkarji«, ki so želi v Mariboru pri premieri popoln uspeh. Tudi v Celju je učinkovita igra skoz in skoz uspela. Obširnejše poročilo še priobčimo. Jadra naša v Mariboru. Dramatični odsek akad. društva »Jadrana« je v nedeljo popoldne s precejšnjim uspehom nastopil v mariborskem narodnem gledališču s Petrovičovo dramo »Mrak«. Igra je sicer malo pretežka za mlade igralce, vendar je g. Krišper lepo podal težke notranje borbe varanega slepega vojaka Vasilija. V začetku nesigurni gospodični Sturmovi sta se polagoma znašli in z dokajšnjim umevanjem igrali Rado in Jekico. Želeli bi, da se nam dragi gostje pokažejo čim prej v kaki lažji stvari in to po možnosti zvečer, ko bodo imeli zrelejšo publiko pred seboj. Popoldan pa naj se gledališče rezervira mladinskim igram.

Gledališka slava v Osijeku. Danes obhaaja Aca Gavrilović 25letnico svoje-ga gledališkega delovanja. Od osnutka gledališča v Osijeku, to je 15 let deluje v Osijeku samem. V času prevrata je nastopal tudi v Vojvodini, celo v Ameriki. Na dan proslave nastopi Gavrilović kot Othello v Shakespearejvi drami.

75letni Vašek. Prošli cetrtek se je vršila v praškem Narodnem Divadlu izredna slavnost. Klasični Vašek Smetanova »Prodane neveste« Adolf Krössing je slavil svojo 75letnico ter je ta dan se za vedno poslovil od gledališča v vlogi, s katero je desetletja razveseljeval celo češke generacije in ki mu je prinesla med češkim narodom veliko popularnost. Publika je starička navdušeno slavila in predstava je potekla nad vse slovesno in ginljivo.

Sokolsstvo

Prednjaški tečaj Sokolske župe Ljubljana I. se vrši letos v januarju v Ljubljani. Tečaj bo trajal 8 zaporednih dni po 8 ur dnevno, skupaj 64 ur. Podrobn načrt za predavanja in praktično vadbo je že izdelan in priobčen v 1. številki Sokolskega Glasnika. Prednjaški zbor župe Ljubljana I. je eden prvih, ki se zaveda svojih dolžnosti in hoče izpolniti sklepe Savezne glavne skupščine. Stroške udeležnikov za vožnjo in prehrano nosijo posamezna društva, za stanovanje pa skrbli župa sama. V tečaj bodo sprejeti le oni člani, ki so prebili društveni prednjaški tečaj ali so vsaj pomagali pri vodstvu vrst v društvi, za novince torej ta tečaj ni.

Jezdni odsek Sokola Ljubljana, vabi brate člane na redni letni občni se-stanek, ki se vrši v pordeljek 15. t. m. ob 20. uri v »Narodni kavarni«. Udeležba dolžnost. Zdravo!

Seja odbora JSS. se vrši dne 28. januarja ob 9. uri dopoldne v Ljubljani na mestnem magistratu. Dnevni red: Poročilo starešinstva, poročilo T. O. o pri-reditvi Saveznega tečaja, poročilo prosvetnega odbora, poročilo o delu Sokolstva v letu 1923, poročilo o prošnji glede olajšav pri vojaški službi, poročilo organizacijskega odbora o pravilniku poškod-benega fonda ter slučajnosti. Z ozirom na važnosti seje naj pošlje vsaka župa svojega zastopnika. Zdravo!

Skupščina Sokolove Matice. Dne 27. januarja ob 5. uri popoldne bo v Ljubljani na mestnem magistratu I. glavna skupščina Sokolske Matice. Dnevni red: Poročilo pripravljalnega odbora; sprejem pravil: volitev novega načelnstva in slu-

čajnosti. — Obvestite o tem vsa društva, ki naj obvestijo vse člane, ki so pristopili. Zdravo. — Starešinstvo JSS.

Prosvetni odsek Jugoslov. Sokol.

Saveza je sestavljen takole: Predsednik dr. Viktor Murnik; podpredsednik univerz. prof. dr. Jovan Hadži; tajnik in nadzornik dr. Stane Rape; knjižničar in novinar Iv. Bajželj; člani dr. Mat. Ambrožič, Mirko Ambrožič, Engelbert Gangl, prof. dr. Pavel Grošelj, Vlad. Kuščer in univerz. prof. dr. Nikola Radojčić. — Prosvetni odsek bo sestavil seznam jugoslovanske mladinske literature, ki jo mora imeti vsako sokolsko društvo v svoji knjižnici za izobrazbo sokolskega naraščaja, dalje seznam strokovnih in poučnih knjig za članstvo. Izdati namerava tudi historični koledar, v katerem bodo navedeni vsi važnejši dogodki, tikajoči se Sokolstva, narodnega in kulturnega pokreta. Tak koledar bo služil sokolskim delavcem v izobraževalne in vzgojne svrhe. Prosvetni odsek sestavlja vzpored prosvetnega dela na prednjaških tečajih, ki se morajo vršiti v tekočem letu v društvi, župah in Savezu.

Šah

Ljubljanski šahovski klub. Drugi del klubovega turnirja, ožji turnir je končan.

Sledi še tretji del, to je glavni turnir, v katerem igrajo letošnja zmagovalca iz ožjega turnirja gg. Furlani in Stupan in lanska zmagovalca gg. Perjan in Jerošov. Boj bo vseskozi napet in zanimiv, kajti zmagovalci dobijo naslov klubovega mojstra. Prične se v ponedeljek 15. t. m. ob 18. v Narodni kavarni. Ožjega turnirja se je udeleževalo 8 šahistov, ki so igrali vsak z vsakim po 2 partiji. Rezultat je sledeč: 1. mesto gg. Furlani z 11 in pol točke od 14 dosegljivih. 2. mesto gg. Stupan z 10 in pol. 3. in 4. mesto si delita gg. dr. Čadež in Jos. Vidmar vsak po 7 in pol točka. Potem sledijo gg. Kragelj 7, Lenar 6, Safonov 4 in Rupnik 2 točki. — Mesto konzultančne partije je igral mojster dr. Vidmar proti 9 konzultantnim grupam simultano, kjer je 7 partij dobil, 2 pa remisiral (grupa z gg. Furlanijem in Jerošovom).

Protestni shod stanovanjskih najemnikov

Ljubljana, 10. januarja.

Okoli štiri tisoč stanovanjskih najemnikov, podnajemnikov in brezstanovalcev, se je danes zvečer odzvalo pozivu Društva stanovanjskih najemnikov in v nabito polni veliki dvorani hotela Union dalo duška svojemu ogorčenju nad položajem, ki je nastal vsled dejstva da se pripravljena novela o maksim. stanarine ni sprejela v parlamentu, vsled česar je ostalo pri določbi stanovanjskega zakona z dne 31. decembra 1921, ki je stopil 1. januarja 1923 v veljavo. Na podlagi tega zakona izdani pravilnik ni mogel spremeniti tega dejstva. Sprejete novele pa je, kakor znano, onemogočil razpust Narodne skupščine.

Razpoloženje je bilo zelo resno, navzoči pristaši vseh strank in vseh stanov. Vsi govorniki so opozarjali na trdoto novega stanovanjskega pravilnika za najemnike in podnajemnike in se strinjali v tem, da je povišanje stanarine treba odklanjati vse dotlej, dokler se temeljito ne izboljša sedanjí naravnost brez upni položaj uradništva, nameščentstva in delavstva in dokler država sama z gradnjo poslopj ne pokaže dobre volje, da hoče omiliti neznošno stanovanjsko bedo. Nastopili so tudi proti očitranju podnajemnikov s strani najemnikov.

Zborovanje bi se nedvomno končalo brez vsakega incidenta in v najlepšem redu, s čemer bi napravilo tudi najlepši vtis, da ni nastopil tudi nar. poslanec Kopač, ki je skušal zborovanje izrabiti za politično agitacijo. Zavzemal se je namreč za biveše komunistične poslance in se obregnil tudi ob naš dnevnik, naletel pa je na energičen odpor. Zborovalci so pričeli namreč energično protestirati proti izrabljanju zborovanja v politične namene, nakar se je moral Kopač umakniti z govorniškega odra.

Zborovalci so končno na predlog predsednika Društva stan. najemnikov sprejeli soglasno resolucijo, ki zahteva, naj se najemnina določi za vse prostore, za stanovanja, obrtne in trgovske lokale, kakor tudi v novih zgradbah proporcno dohodniškemu davku. Za uradništvo, nameščentstvo in delavstvo, ki ne plačuje dohodnine, naj se določi maksimirana stanarina, ki ne sme presegati 3 odst. dohodkov. Društvo stanovanjskih najemnikov naj dobi ne samo posvetovalno pravico pri stanovanjskih sporih, temveč tudi pravico soddločevanja. Upošteva naj se nemudoma tudi zaščita podnajemnikov glede zaslužarja stanovanj kakor glede maksimiranja najemnin.

To in ono

× Silica iz Berlina. Pretresljiv prizor so opazovali te dni po berlinskih ulicah. V revni črni obleki je porivala neka gospa pred seboj otroški voziček. Kakor bi bila vstala iz groba, je bil bled, siv njen obraz. Iz njenih oči so kapale solze. Zahtevala je večkrat, a molče počasi peljala voziček, pokrit s črnim robcem. Ljudje so obstajali, vpraševali in izvedeli, da je pod črnim robcem otroška rakvica. Gospe je umrl najmlajši otrok. Ker današnjih visokih pogrebnihi stroškov ni mogla plačati, je kupila rakvico, položila vanjo trupelce in ga sama peljala na pokopališče. Mož pa je moral ostati doma, da je pazil na ostale otroke.

„Krvavi kardinal“ Zgodovinski roman

«Potem?» vpraša pater Jožef z isto nepremično mirnostjo.

«Potem?» krikné nadškof. «Nisem se mogel pokazati svojemu bratu, kardinalu. Preveč bi si imela povedati. Zato sem prišel k vam, s prošnjo, da jo vi čuvate! Da mu poveste, da sem prispel prekasno, da ubranim Luizo, da pa hočem za vsako ceno občuvati Annais... Povejte mu... toda brez dvoma ni razumno, da se razburjam... mislim pa, da se zavedate tudi vi, gospod, da ni dobro, da spravljate v skrajni obup moža, ki je v imenu božjega in človeškega prava prevzel nase breme očetovstva, čegar sladkosti nikdar poznal ni...»

Nadškof umolkne. Trencavel si prizka ustnice do krvi.

Pater Jožef se uda nekaj minut povsem nepremičnemu, kakor omrtnemu razmišljanju. Potem dvigne glavo. Trencavel je bled kakor stena. Nadškof trepeti. Prior rdi. Na čelu se mu bere neizprosna odločitev. Sedaj odgovarja ravnodušno, brez kakršnega razburjenja, mirno:

«Monsinjore, vi sami priznavate, da ima to dekletu opasne listine. Sami ste povedali: Gre za čast ali nečast rodbine Richelieu.»

In potem kakor z udarcem meča ali krvniške sekire:

«Monsinjore, ta deklica je obsojena na smrt.»

«Pri vseh nebesih!» krikné sedaj Trencavel z vso močjo svojega glasu. «Gospod nadškof, oba jo bova branila! Vam pa, hudičev menih, vam preženem to slast, da bi...»

Kakšno slast je hotel Trencavel prežati strašnemu zlodihu Richelieuovemu? Sam ne vé. Sedaj, ko je Alojzij Richelieu samega presenečenja kakor solnat kip, potegne prior močno za neko vrv, ki je nekje zgoraj gotovo privezana za alarmni zvonček, kajti od daleč se zasliši zvonjenje, in še preden pončja, se zaslišijo

14 nagli koraki, kriki, rožljanje orožja, brzi tek, šum prihajajočih...

«Hudiča!» se zave Trencavel. «Vidiš, sedaj sem jo pa skuhal! Sedaj jo pa kar odkurimo, če nečemo tukaj pustiti svojih kosti!»

Skoči na stopnice, že je v kapelici, toda tukaj vzdihne in postoji, kakor ukopan. Od vseh strani se bližajo menihi v sklenjenih vrstah, z orožjem, robustne postave... Stotina njih, oči blazne, brade naježene od besnosti, pogledi kakor peklenski. S to hudičev, spuščeni z verige, sto oborožencev, sfanatiziranih do bele pene. In vsa stotina tuli in zavija:

«Smrt skrunilcu!»

VI. Instrument svetega Labra.

Pustimo za nekaj časa našega mojstra borenja in vrnimo se v Bastiljo, kjer smo pustili fratra Corignana.

Trencavel je kardinalovemu vohunu stisnil vrat z vso močjo. Toda Corignan je bil eden tistih rogatih dedcev, ki jih je treba dvakrat ubiti, predno jim prideš do živa, pa še nisi gotov, ali jih ni treba še enkrat doleteti.

Ko je Trencavel pustil Corignana ležati na svoji jetniški postelji v Bastilji, misleč, da je njegov obiskovalec in »izpovednik« že mrtev, je poteklo mnogo časa. Corignan je obležal, ne da bi še dajal kakšne znake življenja. Še le čez dolgo časa se je to telo pričelo premikati, prvi so se pojavili nekakšni vzdihli kakor ihtenje. Violetno obličje je počasi postajalo rdeče, potem pa bledo. Nazadnje je Corignan močno kihnil. Po nekoliko plašnih poskusih prične iznova delovati dihanje. Corignan zgane z rokama, potem se vsede na posteljo in kihne še kakšne trikrat zaporedoma. «Vraga!» pravi, «kaj sem se prehladil?»

Strašno kihanje ga prekine. Oči odpre in se ogleda ter je najprvo prestrašen, ko vidi, da je v ječi. Toda že se tudi spomni. Jezno zarenči in poskoči k vratom ter prične ropotati po njih kakor s kladivom.

«Že dobro! Že dobro!» se oglasi nekdo zunaj. «Prej ti bodo odprli, kakor ti bo ljubo!»

Frater Corignan spozna ta glas. Pa saj je to Rascasse!

Zares je bil to on! Ko je kardinal videl, da patra Jožefa od nikoder ni, in njemu je moral poročati o poslanstvu Corignanovem, je poslal Rascasse v Bastiljo s poročilom: Če je Trencavel povedal, kje in kam je skril dotično usodno pismo, naj ga takoj obesijo, še predno so se prepričali, ali je govoril istino. In če ni povedal, naj ga tudi takoj obesijo.

Rascasse pride v Bastiljo in pokaže svoja pooblastila, izvedel pa je, da je Corignan zapustil Bastiljo že pred nekaj časa in pri tem klet, da se jetnik ne mara izpovedati. Rascasse je nato takoj dal komandantu Bastilje povelje, naj jetnika obesijo, takoj in tajno. Poveljnik je zato hitel, da se postavi vislice na enem številnih dvorišč Bastilje, na dvorišču vodnjakov. Rascasse pa se je podal, da se poslovi od svojega bodočega obsojenca.

Ko sliši Rascasse, da kliče jetnik njegovo ime, in ko spozna po glasu, da je jetnik Corignan, pošlje z velikansko kretljivo ječarja in stražnike od sebe, potem pa se ves začuden pa že tudi kovarski približa vratom in vpraša skozi lino s svojim najslajšim glasom:

«Corignan, dobri in lepi moj prijatelj Corignan, kaj ste res vi in vaš glas?»

«Jaz sam v lastni osebi, ipse, ipsissimus, dragi moj prijatelj in pobratim! Rascasse, odprite, odprite mi vrata!»

«Pa kaj vraga uganjate v tej luknji, prijatelj moj sladki?»

«Oj, brate moj, carus frater, Trencavel me je skoro zadavil!... Kaj, vi se smejete?»

«Nikakor!» odgovarja zunaj Rascasse, «plakam!... Kar nadaljujte svojo pripoved, rotim vas!»

«Ej, in pa svoje kute nimam več... Sklepm torej, da se je drznil ta lopov, oblekel se je v mojo kuto, vzel moje orožje, in ko je storil to svetoskrunstvo, je odšel. Kuta mu je pri tem najbrž še pomagala. Toda... zakaj se smejete?»

«Pa saj le plakam, da vam ponavljam!»

Rascasse ni lagal. Tudi Corignan je govoril istino. Rascasse je jubiliral. Od prvega trenutka dalje je davil Rascassa strašen smeh, da so se mu kar solze trkljale po debelem licu. Blazno veselje ga je prevzelo. Rascasse si pravi: «To treba da izkoristim!» In Rascasse kar brca vesolja.

«Naprej, naprej!» ga bodri Corignan iz svoje ječe. «Lepo je, da plakaš nad mojo nesrečo, toda važnejše je, da mi odprete. Odprite, odprite mi vrata!»

«Hudiča, hudiča, pa saj so vislice že pripravljene, brate moj!» mu pravi ljubeznivi Rascasse.

«Kaj, vislice? Nazadnje naj pridem še jaz nanje in oni lopov da nam odnese pete? Nehajte no plakati, dragi moj Rascasse, in odprite mi naglo!»

«Ne, ne,» pravi Rascasse zunaj, «pustite, da se naplakam do sitega.»

«Toda, lopov, čemu te solze?»

«Kaj ne razumete, dragi moj Corignan? Povem vam torej... Oj, kolike bolesti za moje srce!... Toda, vere mi, vislice že stojijo in jaz moram imeti svojega obsojenjaka, da se z njim izkažem. Evo...»

«Kaj... lopov... to ni mogoče!» renči sedaj Corignan ves v strahu.

«In ker nam je Trencavel ušel, bomo obesili vas, po kardinalovem ukazu, dragi brat Corignan. Tako pravi eminenca.»

Corignan se prično ježiti lasje. Na kolena pade, obraz skrije med roke in glasno zaplaka. To pot ne meniškali ali krokodilovih solza, ampak resnične solze razočaranja, bolesti, strahu.

«Hej!» klikne sedaj Rascasse in obenem odtrga vrata, vzemite ga, zvezite in dol z njim!»

Ta hip pograbi krepki stražnik Corignana in ga vkljub obupni brambidi odnese iz ječe. Končno ga morajo vsega bledega in znojnega vleči za seboj. Dve minuti pozneje se ves spreved ustavi na dvorišču vodnjakov, pod vislicami, pod katerimi razsvetlujejo dve ali tri plamenice trdo temo. Rascasse pa ponavlja:

«Brž! Brž!... Obesite tega ropovalca!»

Prisotni so bili samo poveljnik Bastilje, nekateri ječarji in kakšna dvanajststotica stražnikov. Vsa stvar naj bi se izvršila na tihem, tajno, in je morala biti točno pripravljena. Ječar, ki funkcionira danes mesto rablja, vzame vrv z vozilom in se približa fratra Corignanu. Frater pa zategnjenozatuli v smrtnem strahu in besnem odporu.

«Pa jaz nisem Trencavel! Nisem! Jaz sem Corignan, frater Corignan!»

«Hoj, trenutek!» pravi poveljnik vznemirjen, «kaj pravi ta lopov?»

«Frater Corignan! Frater Corignan! Corignanus frater!» tuli menih in celo latinščina naj mu pomaga. «Proklinjam vas, izobčujem vas vse!»

Kdo bi verjel, da je spakdana latinščina pomagala fratra Corignanu izpred smrti nazaj v življenje? Po tej latinščini je poveljnik Bastilje spoznal Corignana, čigar trda roka in velika nevednost so ga napravile slavnega med vsemi Richelieuovimi zaupniki vohuni in strežniki. Po kratkem pojasnjevanju se dožene, da je skoraj obsojenec zares Corignan in da je Trencavel izvršil drzen čin, da je pobegnil ter pustil v luknji Corignana mesto sebe. Poveljnik se je pričel tresti za svoje mesto. Corignan jame prisegati, da se čuti dovolj močnega, da ujame tega Trencavela in ga dovede za ušesa pod te vislice. Že za tegnjeni voz se zopet razvozlja, Rascasse pa, ki še vedno plaka, plane h Corignanu in ga objema:

«Oj, brate v bogu, saj sem jim ves čas pravil, da ste vi Corignan, pa ne Trencavel... Pa mi niso hoteli verjeti... Bogu bodi hvala!»

«Laudatus dominum!» renči rešen frater še ves zmeden. «Tebi pa, frater Rascasse, dominus vobiscum!»

In frater Corignan skloni koleno, ki se ga je posluževal v takšnih slučajih v neusmiljene svrhe, ter sune kakor slučajno z njim majhnega Rascasse v trebuh, da se sodček zavali šest korakov v stran, z glavo v jarek, noge v zrak, in zgubi pri tem vse sprednje zobe.

(Dalje prih.)

ARKO COGNAC MEDICINAL

OGLAS.

Prema rešenju gospodina ministra pravde od 1. januara 1923. god. S Br. 35, odsek za sekvestre izložiče na dan 5. februara ove godine prodaji putem ofertalne licitacije celokupnu pokretnu i nepokretnu imovinu fabrike šečera u Beogradu na Cukarici.

Prodaja obuhvata celokupnu fabriku šečera na Cukarici sa celokupnim njenim pripadnostima, zgradama i postrojenjima, zemljištima i pokretnošću, onako i onoliko koliko se i kako se sada nalazi na licu mesta.

Imovina se sastoji prema popisu iz 1919. god.:

- 1.) iz zemljišta u veličini 17-5 hekt.;
- 2.) gradjevina, zgrada i kanala za plavljenje repe;
- 3.) mašinskih postrojenja;
- 4.) ručnog magacina;
- 5.) raznog materijala;
- 6.) železničke pruge normalnog kolesaka od glavne pruge do fabrike.

Oferti pismeni primaće se u odseku za sekvestre ministarstva pravde, Knjeginje Ljubice ul. br. 14, III. sprat, označenog dana za vreme kancelarijskog rada do 17. časova, koja će izvršiti otvaranje podnetih oferata u prisustvu oferanata ili njihovih zastupnika.

Oferti imaju biti zapečaćeni i snadbaveni propisanim taksenom markom, i na zavoju, pored adrese, da stavi: „Oferat za fabriku šečera u Beogradu na Cukarici“.

Početna je cena za licitaciju 20.000.000 dinara.

Svaki ponuđač dužan je položiti pre ili na dan licitacije kauciju od 10% od početne cene u gotovom novcu ili državnim ili državom garantovanim hartijama od vrednosti, a komisiji za izvršenje prodaje pri predaji oferata podneti originalnu priznаницu o položenoj kauciji.

Kaucija se polaže kod V. sekcije odseka za sekvester ministarstva pravde, odelenju za rukovanje neprijateljskom imovinom.

Po odobrenju prodaji kupac odmah polaže polovinu kupovne cene, a drugi polovinu u roku od godine dana.

Isplatu druge polovine izlicitirane cene kupac je dužan osigurati, pored položene kaucije još i garantnim pismom jedne od prvoklasnih banaka domaćih, zato je svaki ponuđač dužan, da u ofertu označi, u kojim rokovima misli drugu polovinu cene isplatiti i na koji način do isplate, misli tu sumu da obezbedi.

Nadmetači ne mogu biti lica izuzeta po čl. 40. uredbi o imovini neprijateljskih podanika, zato je svaki ponuđač prilikom predaje oferata dužan podneti dokaze o podrobnosti, da može licitirati.

Prodaja važi kad je odobri gospodin ministar pravde.

Detaljniji uslovi mogu se videti svakog radnog dana za vreme kancelarijsko u odseku za sekvestre, Knjeginje Ljubice ul. br. 14, (III. sprat), i popis imovine kao i sama imovina koja se prodaje na licu mesta.

Iz kancelarije ministarstva pravde,

odseka za sekvestre S Br. 33, 1. januara 1923. godine, Beograd.

Pisalni stroji, Računski stroji, Kopirni stroji, Razmnoževalni stroji, k-kor tudi paginirke (numeratori) se popravljajo in prenavljajo v mehanični delavci
Ludovik Baraga
Šelenburgova ulica št. 6/I. 7

Svinjsko mast

garantirano prvovrstno, in soljeno slanino od debelih srbskih svinj prodaja tvrdka D. S. Marković, Beograd. Zastopnik za Slovenijo: Božidar Jovanović, Aleksandrova ul. 55, Maribor.

Proda se

krasno posestvo

v najlepšem delu Slovenije v bližini mesta, 5 minut od postaje a 23 orali zemlje s lepo hišo, popolnoma meblirano in novim gospodarskim poslopjem z živino vred, kakor leži in stoji. Cena 1.200.000 dinarjev. Posređevalci izključeni.

Pismene ponudbe pod „RESEN KUPEC“ na podružnico „Jutra“ v Mariboru. 20

Avtomobile kolesa, motorje pnevmatiko vseh vrst olje, bencin

in druge potrebščine ima vedno v zalogi

F. Floriančič
Ljubljana.

Znižane cene

pri
A. Šinković nasl. R. Soss
Ljubljana, Mestni trg št. 19.

Podpisani vljudno naznanjam, da sem se s svojo pisarno preselil iz dosedanjih prostorov v Slomškovi ulici

na Rimsko cesto št. 13/I.

Ivan Bricelj, mestni stavbenik.

Vsak privatni nameščenec

mora poznati svoje pravice pri Pokojninskem zavodu za nameščence v Ljubljani. Zato naj naroči knjižico

Pokojninsko zavarovanje nameščencev

ki se dobi pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani in velja s poštnino vred 15 Din.

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša iskreno ljubljena mati, oziroma stara mati, gospa

Adela Baloh, roj. Ahčin

pozestnica in trgovka na Jesenicah

dne 9. t. m. ob 17. uri po daljšem bolehanju previdena s tolažili sv. vere v 54. letu svoje starosti preminula. Pogreb bo v četrtek dne 11. t. m. ob 16. uri iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Na Jesenicah, dne 9. januarja 1923.

Ana Arnejo, roj. Baloh, hči **Lojz, Frano, Lovro,** sinovi

Jekica, vnukinja.

Najstarejša špeditijska tvrdka v Sloveniji

R. RANZINGER

Ljubljana špeditijska pisarna Jesenice

Podjetje za prevažanje blaga južno slovenske. Brzovozni in tovarni sabiralni promet in Avstrijo in v Avstrijo. Zavarovanje. Podjetje za prevažanje pohištva. Skladišče s posebnimi zaprtimi kabinami za pohištvo.

Brojavi: Ranzinger. Interurban telefon 60.

Politični odmevi.

Ruhrsko ozemlje

Nahajamo se morda neposredno pred izvršitvijo sankcij, pred zasedbo Ruhrskega ozemlja s strani Francozov. Da je v Berlinu vzpričo radikalnega postopanja Francije nastala panika, je razumljivo, ako si pred očmi velikansko ulogo Ruhrskega ozemlja za nemško narodno gospodarstvo.

Ruhrsko ozemlje ima svoje ime po reki Ruhr, ki teče po sredi tega rudarskega in industrijskega tako odličnega predela. Sicer pa uprava tega imena ne pozna, kajti imenovano ozemlje pripada deloma provinci Westfalen, deloma provinci Posen (Rheinprovinz), ki sta obe del Prusije.

Ruhrsko ozemlje je eden prvih rudarskih in industrijskih predelov v vsej Evropi, da, na vsem svetu, v Nemčiji sami pa se gospodarsko ne more z njim primerjati noben drug kos države. Ilustriramo naj to s par številkami. L. 1913 se je izkopalo v vsej Nemčiji 190 milijonov ton črnega premoga, od tega v Ruhrskem predelu 114,5 mil. ton ali 60 odstotkov. Vrednost te navedbe pa se še bistveno poveča, ako pomislimo, da je Nemčija izgubila od svojega premožnega ozemlja lotarijski in saarski predel, skupaj 16 mil. ton, in pa veliko večino gornješleskega okrožja, to je 344 mil. ton. Poleg ruhrskega premoga je ostalo sedaj Nemčiji le 25,1 mil. ton v ostali državi. Produkcija se je seveda med vojno in po nji kakor povsod občutno zmanjšala, kar pa razmerja ne spremeni. Nad 84 odst. črnega premoga dobiva danes nemška industrija iz Poruhra.

Slično je z železno rudo. Leta 1913 je produciralo Poruhrje 43 odst. celokupne množine sirovega železa, kar pa je še tehtnejše, ako vzamemo v poštev, da je Nemčija izgubila od ostalih 57 odstotkov okrog 20 odst. v Lotaringiji, 13 odst. luksemburške provenience, 7 odst. v Saarski kotlini in 4 odst. v gornji Šleziji, skupaj tedaj nad 44 odst.

Ako preidemo na industrijo, vidimo isto razmerje: 53 odst. sirovega jekla v Nemčiji je proizvajalo Poruhrje, od ostalih 47 odst. je izgubljenih nad 37 odst. Vsa železna industrija je tedaj sedaj koncentrirana v ožjem ozemlju ob Ruhr, več nego polovica vseh železnih fabrikatov celokupne nemške železne in kovinske industrije prihaja iz Poruhra.

Kaj tedaj pomeni izvršitev sankcij za nemško gospodarstvo, nam postane ob teh številkah precej jasno.

Glavni kraji, ki se imenujejo te dni in ki pridejo za okupacijo v prvi vrsti v poštev, so seveda središča rudarskega in zlasti industrijskega življenja. V prvi vrsti je Düsseldorf, ki leži ob Renu in je zelo važna ter živahna luka za rečni promet. Ima že 400.000 prebivalcev ter se odlikuje po cvetoči železni in kemični industriji: svetovni sloves si je pridobil s svojimi slikarsko akademijo in z izdelovanjem barv. Essen je istotako dosegel svetovni sloves, toda po drugačni zaslugi: Kruppove orožarne so postale največje moršine tovarne na svetu, sedaj pa so največja izdelovalnica jeklarskih izdelkov in najrazličnejših malih in največjih strojev. Essen ima tudi že 438.000 prebivalcev. Bochum je istotako železindustrijsko središče a je s 143.000 prebivalci precej manjši. Obe mestni ležita nekako sredi Poruhra blizu reke same, ki je tudi potom kanalizacije prirejana za plovni tovarni promet. Velik je še Dortmund s 296.000 preb. Dvojno mesto Elberfeld-Barmen s 315.000 preb. pa je pretežno zaposleno s tekstilno industrijo. Poleg navedenih mest pa je še cela vrsta mest in velikih krajev, ki štejejo po mnogo desetstisočih ljudi, mnogo čez 100.000. Za vzdrževanje mlina in reda v tako velikih središčih bo treba vsekakor dokaj močnih posadk.

Premestitev turške prestolice

Angorska narodna skupščina je sklenila, da neha biti Carigrad prestolnica Turčije ter da ga v tej vlogi zamenja Angora. Zastopniki tujih držav se bodo pozvali, da premeste svoj sedež iz Carigrada v Angoro.

Še pred svetovno vojno so nemški vodilni činitelji prigovarjali Turčiji, naj prenese svoje težišče iz Evrope v Azijo. V Berlinu so tudi zastopali tezo, da je Turčiji posest notranjih balkanskih držav bolj v škodo nego v korist, zato nikdar niso bili tako nasprotni zmagovalnim balkanskim zavetnikom kakor n. pr. na Dunaju. Izgubo balkanskih dežel l. 1912.—1918. so smatrali kot ozdravljenje, kajti da teh protežnih neturških, slovanskih ter grških krščanskih predelov, ki so manifestirali tako trdovratno upornost napram turški vladi nikakor ne bi bilo mogoče trajno držati, o tem v Berlinu, kjer so vendar pravilneje ocenjevali silo nacionalne ideje, niso bili v dvomu. Nemci so tudi svetovljani, naj Turki prenese svojo prestolico proč od Carigrada, ki je tako izpostavljen internacionalnim vplivom, kam v notranjost Male Azije, kjer naj se na temelju čisto turškega nacionalizma restavrira Turčija in preobrazí v moderno narodno državo.

Danes Turki izvršujejo ta načrt. Ne mislijo sicer resignirati na svojo pozicijo ob ožinah; borba za vzhodno Trakijo je celo pokazala, kako trdovratno se mislijo držati ob Carigradu in Dardanelah. Toda Turki mislijo nadaljevati delo notranje obnove svoje tako temeljito zmanjšane države, zato se hočejo tudi v bodoče otresti kvarnih vplivov carigradskega velenja, kjer se s toliko strani, internih in vnanjih, pletejo intrige v sleherni državni zadevi. Kakor je Angora izvedla regeneracijo premagane Turčije, tako naj vodi delo preporoda še nadalje, le na lastno narodovo moč oprta.

Morda Turki ne mislijo le na notranjo obnovo svoje države, morda mislijo tudi na zopetno zbiranje razkosane Turčije. Doslej je bilo opazovati le revandiciranje onih obmejnih predelov, v katerih tvorijo Turki vsaj del prebivalstva. Tako n. pr. so dosegli od Francozov odstotek Kilikije in severnega pasu Sirije, od Rusov zapadni del Armenije, Grkom so zopet vzeli zapadno anatolsko obrežje, od Angležev pa zahtevajo mosulsko ozemlje v severni Mezopotamiji. Do tu se, če ne v polni meri, pa vsaj deloma, lahko sklicujejo na narodnostno načelo, preko tega pa bi jih mogel voditi le konfesionalni princip. Ako ostane Turčija v narodnem okviru, je zelo mogoče, da bodo mogli izvesti moderniziranje države in ustaljenje državnih meja.

Za nas kot balkanske države je gotovo zelo pomirljivo, da se koncentrirajo Turčija na Azijo in da zavestno položi težišče svoje države na anatolski turški narod. S tem se hote ali ne hote odreče aspiracijam, igrati kako vlogo v politiki balkanskega polotoka. Angori bo vsekakor Balkan bolj oddaljen nego bi bil Carigrad; eventualne ekspanzivne težnje se bodo od tam obračale proti arabnemu jugu, ne pa proti zapadu. Sicer mi nismo direktni sosed Turčiji in tudi sicer nimamo ravno strahu pred državo, ki ima na vsem svojem sedanjem teritoriju okrog 12 milijonov prebivalstva, toda naši muslimani se bodo tem preje živeli v nove razmere, čim dalje bo do Angore. In v balkanski politiki potrebujemo čim manj vnanjih intriganov.

Zato z jugoslovanskega stališča z zadovoljstvom notiramo premeščenje turške prestolice v Angoro iz Carigrada, odkoder je prišlo za ves naš troimeni narod toliko zlega.

Naše domače zadeve

Zborovanje industrijcev v Mariboru

Za torej popoldne je sklicala mariborska podružnica »Zveze industrijalcev« sestanek, da razpravljajo o važnih gospodarskih vprašanjih, in sicer o inozemskih kvalificiranih delavcih, o novi devizni politiki, sedanjem prometnem stanju na železnicah ter o socialnem zavarovanju. Aktualna stanovska vprašanja so privabila toliko industrijalcev iz Maribora in okolice, da so napolnili malo Götzovo dvorano.

O vprašanju inozemskih delavcev je poročal ravnatelj »Drave« gosp. Križnič, ki je poudarjal, da naša mlada industrija vsled pomanjkanja domačih tehničnih moči ne more pogrešati inozemskih kvalificiranih delavcev, na drugi strani bi bilo tuji nehuman, odsloviti stare tuje uslužbenke, ki so že desetletja v zadovoljstvo podjetnikov zaposleni, a so postali po prevratu naenkrat inozemci. Naša industrija bi brez teh tudi težko vzdržala tujo konkurenco, ki ima prvovrstne izvežbane moči.

Po referatu se je razvila dolga in zanimiva debata, ker so se sestanaka udeležili tudi tajnik »Zveze industrijalcev« dr. Golja iz Ljubljane, vodja mariborske »Inspekcije dela« inž. Kunc in vodja mariborske »Borze dela« gosp. Stabej. Slednji so ponovno posegali v debato s stvarnimi pojasnili ter navedli zlasti, da so povzročili vladno akcijo proti inozemskim kvalificiranim delavcem razni sumljivi tuji elementi, ki so prišli v državo občajno brez potnih listov in so potem v svojih dobrih službah rovarili proti naši državi; na drugi strani pa mora zopet država v času, ko sosedne države kar v trumah odpušča in izganja naše ljudi, šteti svoje državljane pred nezaposlenostjo. Kjer pa so potrebe nujne in očitno v prospeh naše industrije, pa oblasti ne delajo nobenih zaprek za potovanje kvalificiranih inozemcev ter so tozadnevne prošnje rešene že tekom osmih dni. Izmed industrijcev so se udeležili debate gg. inž. Krejči, inž. Fischer, stavbenik Glaser, inž. Kliffman, inž. Wögerer in drugi. Industrijalci so soglašali, da vlada upravičeno nastopa proti importiranim pomožnim delavcem, ki jih je tudi pri številnih naših podjetjih, čeprav jih imamo sami dovolj in so se tudi delavske organizacije izrekle proti importiranju tujih delavcev. Centrala »Zveze industrijcev« bo v smislu gornjih izvajanj odposlala pristojnim oblastvom, zlasti ministerstvu za socialno politiko primerno resolucijo.

Vodja podružnice mariborskih industrijalcev dr. Pipuš je v kratkih potezah poročal nato o socialnem zavarovanju. Grajal je zlasti centralizacijo socialnih zavodov v Ljubljani in Zagrebu, kamor se stekajo vsi prispevki, v Mariboru pa ne ostane nič. Zahteval je ustanovitev okrožnega urada z avda za socialno zavarovanje delavcev v Mariboru in zlasti tudi naložitev denarnih prispevkov pri mariborskih denarnih zavodih, kjer se naj uporabljajo za kredit industrijcem. Tudi o tem važnem referatu se je razpredla obširna debata, ki radi pozne ure ni mogla biti končana in se bo še nadaljevala na prihodnjem sestanku, na kojem se bo razpravljalo o ostalih točkah dnevnega reda, zlasti o izenačenju davkov, za kar je bil to pot čas prekratek.

Dr. Golja je dajal h koncu še razna gospodarska pojasnila, nakar se je trinitni sestanek zaključil.

Zeletji bi bilo, da pri sličnem zborovanju, kjer tvorijo večino Nemci, ne udrihajo po ukrepah naših oblasti ravno najbolj Slovenci (n. pr. Ruše), ker je to za ostale Slovence — milo rečeno — vsaj mučno, potrebno in koristno pa to baš ni.

Rudarska šola v Celju

Kmalu po preobratu se je ustanovila v Celju rudarska šola, važna kulturna pridobitev, na katero so bili Celjani prav posebno ponosni. Pokrajinske vlade so imele takrat pri realizaciji raznih kulturnih potrebščin ujedinenega naroda odločilno besedo in niso bile posebno naklonjene manjšim privincionalnim mestom, ampak so skušale saturirati s šolami in s kulturnimi institucijami v prvi vrsti na novo se razvijajoče prestolice posameznih pokrajin. Ne moremo pa zaradi tega trditi, da je bil le srečen slučaj, ako je dobilo Celje eno izmed redkih, zato pa tem važnejših strokovnih šol, namreč nižjo rudarsko šolo. Slovenija je bila kmalu po preobratu v gospodarskem in političnem oziru najbolj konsolidirana, ali vsaj na potu do konsolidacije. Z naravnimi sredstvi je prebolela razne vrstolomne potkuse gotovih protidržavnih elementov; stremenje in navdušenje za faktično ujedinenje je bilo mnogo večje in pristranejšje, kakor danes po štirih letih obstoja naše države. Naravno je bilo, da je vlada ustanovila rudarsko šolo v kraju, kjer bi se lahko nadarjeni rudarji po zadovoljvi praktični preizkušnji in službi nemoteno posvečali nadaljnji izobrazbi, da bi postali formalno in duševno usposobljeni voditelji svojih zanemarnjenih sotrpinov.

Še tehtnejši razlog za ustanovitev rudarske šole v Celju je tičal v tem, da tvori prijazno mesto ob Savinji naravno središče novo se razvijajoče industrije v državi, ki ima svoje najvažnejše torišče za to panogo gospodarskega razvoja baš v Sloveniji. Celje leži ob križišču državne in južne železnice, ki spajata na raznih rudninah najbogatejše kraje ne le Slovenije, temveč tudi vse države. Ker se mora teoretični pouk naslanjati na praktične preizkuse ravno v rudarstvu, je bilo važno, da se je ustanovila šola v kraju, ki nudi za razvoj šole najlepše eksistencne pogoje. Potrebno je tudi, da bratje Srbi in Hrvatje v ozkih stikih s Slovenci spoznajo na licu mesta bogate vire za gospodarsko blagostanje vse države, ako se jih bo pravilno in racionalno izkoriščalo.

Navedel sem le par argumentov, ki so bili merodajni, da je dobilo Celje rudarsko šolo. Nastanila se je v bivšem »Studentenheimu«, ki je last mestne občine. Najpotrebnejša sredstva za otvortev šole so bila prav kmalu na razpolago. Zasnovana kot internat, je šola že v prvem šolskem letu nad 60 učencev; mnogo prosilcev se je moralo celo odkloniti. Razen ravnatelja, izkušnega strokovnjaka, se je našlo takoj tudi zadostno število eksternih učiteljev, ki so za malenkostno nagrado radi volje poučevali na šoli, ker so imeli pred seboj za učence že resne in v delu utrjene mladeniče, ki so se poprijeli v največjo vneto nadaljnega študija. Po narodno-

sti je bila prvo leto večina Slovencev, pišla tretjina Srbov in Hrvatov pa, ki je prišla v Celje z raznimi predsodki in boljševiskimi tendencami, je zapuščala šolo in mesto vzhitena nad lepoto naših krajev ter pod živo in pravo besedo svojih učiteljev preobrazila in duševno prerajena.

Razumljivo je, da ima vsaka šola začetkom obstoja nebroj težko. Tudi celjska rudarska šola je morala nastopiti trnjevo pot, toda v nadi, da se pri splošnem interesu za šolo vse ovire v najkrajšem času odstranijo. Ako bi bilo le kolikaj dobre volje in smisla za to, važno šolo na kompetentnih mestih, bi se bile vse zapreke z lahkoto odstranile. Šola je zaslužila več razumevanja za nadaljnji povoljni razvoj v polni meri in je že v drugem šolskem letu pokazala naravnost sijajne rezultate. Pri zaključni klasifikaciji je šola skoraj eno četrtino odličnjakov in le dva gojenca sta bila reprobirana. Pričakovalo se je, da se bo učiteljski zbor v najkrajšem času kompletiral z definitivno nameščenimi učitelstvom, ker more le stabilizacija v učiteljskem zboru izumiti pravo metodo in doseči popolnoma zadovoljive učne uspehe. To se pa žalibog ni popolnoma izvršilo, dasi se je izkazala potreba po tej strokovni šoli najbolj s tem, da so vsi absolventi dobili takoj zelo ugodna službena mesta in so se tudi v praksi zelo dobro kvalificirali. Namesto napredka je nastopila polagoma reakcija. Ekstremno učitelstvo je bilo vsled vladajočih razmer prisiljeno sodelovanje na tej šoli odpovedati, ker se mu za več mesecev nazaj ni plačal težko zaslužen honorar. Ravnateljstvo ni moglo financirati niti najmanjših potrebščin. Pri teh finančnih težkočah, ki ne dovoljujejo najpotrebnejšega kritja, ni misliti na nakup raznih potrebnih učil in izpopolnitev zbirke ter važnih ekskurzij, ki morajo nuditi gojencem vsaj temeljno izobrazbo, da se ne trati dva leti predragoceni čas ter jemlje učencem veselje in zanimanje do posameznih predmetov. Šola, kakor obstoja danes, je torso iz zahteva temeljitega remedura. Važni predmeti, n. pr. nazorno risanje in razni jezikovni predmeti se ne poučujejo, ker ni kritja in zaradi tega tudi ne učiteljev za to. Zelja učencev do potrebne splošne izobrazbe se ubija, ker vidijo, da se jim ne nudi tega, kar predpisuje učni načrt. Učitelstvo samo pa, kolikor ga je ostalo na zavodu, mora izgubiti vse veselje do svojega poklica, ako opaža mešec za mesecem, kako malo se ceni važno delo, ki ga vrši v težkih življenjskih razmerah za povdigo in procvit vsega narodnega gospodarstva v naši državi.

Rudarska šola je brezdvomno potrebna in se mora izpopolniti. Šolstvo pa ne trpi polovičarstva, ako hoče svojo nalogo in cilj doseči. Naj služijo predstojerje vrste merodajnim faktorjem v resno premišljevanje, da ne obvelja splošno geslo današnjega časa: mipei žep in potem šole kultura.

Kulturni pregled

Sem Benelli: Okrutna šala

(Cena delle belle.)

Poslovenil Alojz Gradnik. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani 1922.

V dobi Lorenza de' Medici (1469. do 1492.), ki so ga zaradi pospeševanja vseh ved in umetnosti zvali »il Magnifico«, v bujni renesančni dobi Borgijevcev, ko so pravica, vera in morala postale smešne besede, se godi ta štiridejanska italijanska tragedija v verzih. Sem Benelli je naslikal le mal izresek iz takratnega razuzdanega življenja v Firenci; celo precej enostranska, zelo omejena je ta slika. Kaže le osvetlo lokavega strahopetca nad dvema preobčutljivima, okrutnima, razbrzdanim bratoma, orjakoma. Črv podere dva hrasta, kača zamori dva leva. Ker duh zmaguje nad telesno silo. Brutalna, strašno krvava je vsebina te

tragedije. A Benelli govori resnico, da estvar grda, če z žarom jo storiš, v lepoti slije. Sirove, polne mrtnice, maskevalnosti in krvoločnosti so te osebe, a umetnost Benellijeva jih je s svojo žarko temperamentnostjo, realistično plastičnostjo in krasoto svojih verzov dvignila do klasične lepote.

V ves ta zadušljivi mrak prinaša edina Lizabeta nekaj svetlobe. Toda vse dejanje se razvija s toliko napetostjo in stopnjevanjem zanimivosti, da moraš knjigo prebrati od kraja do konca v enem dihu. Oprema je zelo okusna ter dela tiskarni čast. Škoda, da ni prevajalec k dramati napisal uvoda o zgodovinski dobi, ki je rodila Aleksandra VI. Medicejeve in Savonarollo. Čitatelju bi bilo uživanje umotvora laže in globlje.

Alojz Gradnik je kot prevajalec zopet obogatil našo književnost z lepim delom. Zal, da je ostalo nepopravičnih

Mi pa ostanimo...

Mogla, zehanje in permejkrščenkrvavduš: evo karakterizacije naše Ljubljane!

Ruska satirična pisateljica Tefli Bučin-ska je napisala feljton »Kako se treba vesti v gledališču«. Mislija je kajpada le na moskovska in peterburška gledališča. Rusi pa so čisto svoje vrste ljudje. Zato je treba za Slovence napisati nova navodila.

Gospa Marija Nablocka gostuje zdaj v Ljubljani. V Dostojevskega »Idiotu« igra imenitno Nastasja Filipovna. Urednik našega Gledališkega lista je šel go. Nablocko vprašati, kakšen vtis ima umetnica od — našega občinstva.

To vprašanje je značilno. A še značilnejši je bil odgovor. Umetnica je dejala, da je »opazila velik kontrast med poslušanjem in sozvočjem« na eni ter »med sprejemanjem in odzivom« našega občinstva na drugi strani. »Ljubljancje znajo« — je rekla gospa Nablocka — »izvrstno poslušati, toda umetnika in njegovo umetnost sprejemajo tako, da ga oblija zona, in je bila gospa »po pravici povedano — skoraj čudno presenečena.«

Kakor vidite, se gospa izraža silno fino in taktno. Tale »skoraj« je ljubezniv, in na meso »čudno presenečena« je hotela reči »skrajno neprijazno zadeta«.

»Pri takem sozvočju občinstva, kakor sem ga brezdvomno doživela pri premieri »Idiota«, bi pričakovala pri naših kru-

skih) ljudih nekaj burnega, pri vaših (slovenskih) pa je »bilo komaj nekoliko mrzlih aplavzov,« je rekla gospa Nablocka.

Tu imate dokaz, da smo Rusi in Slovenci vsak zase svoje sorte in čisto različni ljudje. Ker tega Nablocka ne ve, je bila »skoraj« — čudno presenečena.

Ako je Rus v gledališču zelo zadovoljen, ploska na vso moč; ako je navdušen, ploska in vzklika; ako pa je očaran, ploska, cepeta, vzklika in pokliče umetnik desetkrat pred zastor, koncem predstave prireja še četr ure ovacije, čaka umetnico pred garderobo, izpreže konje pred njeno kočijo ter jo odpelje lastno-ročno domov.

Slovenci — zlasti v Ljubljani — smo tiči čisto drugega perja. Zadovoljni nismo skoraj nikoli. Naša kultura je namreč tako vzvišena nad rusko, nad germansko, zlasti pa nad romansko, da smo sposobni »komaj nekaj mrzlih aplavzov«. Do navdušenja se povzpne kvečjemu naša zelena omladina, delirirajočega entuziazma pa ne doživimo pač nikdar.

Lahko smo ponosni na svoj stoicizem. Rajni prekrasni bariton Noll je žel v milanski »Scali« vedno viharo priznanje za svoje petje. Kot slovenski operni pevec je pri neki predstavi v Ljubljani naravnost sijalno odpel svojo slavno arijo.

»Zdajle mora zagrmeti aplavz!« si je mislil in odhajal z odr. Toda zganila su je le tropica dljaških dlani, večina je milovala. Noll se je besno ozrl na naš u-

bliki, zaloputnil vrata za seboj in za kulisami vzkliknil na ves glas: »To so — osli!«

Del občinstva se je zasmajal in zaploskal, — večina pa je ughlala: »Nad kom se neki jezi?« — in dremala dalje...

Ko je gostovala med vojno na našem odru hrvatska opera, so med prvimi predstavami prihajali infendant, ravnatelj, režiser in zapored razni solisti ter so vpraševali napol obupani, napol nevoljni:

»Kakšna je ta vaša publika? Očitno ji je predstava všeč... a čemu ne ploska? Mar so vaši ljudje brez temperamenta?«

Tolažili smo jih: »Tako so navdušeni, da jim je vse odreklo. Med dejanji vobče ne ploskamo: iz gole finičnosti. Ne damo si namreč kvariti umetniškega občutja... niti akorda nočemo ubiti z barbarskim hrupom. Ampak počakajte: koncem predstave vam dokažemo temperament in priznanje!«

Takratni slovenski »impresarij« pa je nato letal okoli dijaštva ter od znanca do znanca po gledališču:

»Zaboga vas prosim! Na koncu predstave ploskajte, kričite in cepetajte! Sicer nam hrvatska opera ne pride več v Ljubljano...«

In »impresarij« je moral tudi od hiše do hiše ter zbirati prispevke za šopke in vence hrvatskim solistom. Enkrat je obral ljubljansko hrvatsko kolonijo — rajni, vrli Pavel Mardić je bil zlasti pohlewn ova.

ki se je dala rada striči —, enkrat je »navdušil« naše narodno ženstvo, — enkrat je »razgrel« idealne licejke, — enkrat trgovstvo... za vsak šopek in vsak venec je bilo treba najti aranžerja... In končno smo hrvatskim umetnikom pridelali celo — večerjo! In razvijali smo kolosalen temperament!...

Te dni sem čital sledečo vest:

Zakaj Hudožestveniki nikdar ne ome-njajo Ljubljane? To so že večkrat z bo-lestjo vpraševali naši listi. Vzrok pa je ta, da so bili Hudožestveniki nad hladno-stjo in medlim aplavzom ljubljanskega občinstva zelo potni in užajeni: Tako hladno, pravilo, ni bila njih umetnost sprejeta še nikjer na svetu. Sedaj bodo Ljubljanci razumeli, da so — kakor se je večkrat konstatiralo celo v naših listih — tudi na polju entuziazma pravi poseb-neži, ki se razlikujejo od vsega ostalega sveta.

To so dokazi, da nam dela ga. Nablocka krivico, ker nas presoja po ruskih in sploh po svetovnih vzorcih. Slovenci smo narod prav posebne vrste, individualni v sprejemanju in kvitiranju. In to posebno-sti si moramo ohraniti; originalna je, samo-svoja, razlikuje nas od vsega sveta.

Da nam je ne pokvarijo kraški, goriški, tržaški, istrski in kdo ve še kakšni priseljenici, ki so prinesli seboj precej tu-lijh manir, je torej aktualno, napisati na-vočila, kako se je vesti v ljubljanskih gledališčih.

Predvsem: ne smatramo gledališča za svetišče umetnosti! To je zastarelo nazir-anje, ki se vlačí po človeških dušah od Ajšylovih, Sofoklejevih in Evripidovih časov. Petsto let pred Kr. so se v svetu Dionysovem gaju na pobočju atenske Akropole enkrat na leto vršile tekmne grških tragikov. Igrali so po štiri drame na dan, in so predstave trajale do deset ur. Gledalci v svečanih oblekah so vztrajali pod milim nebom in solncem, sedeč na kamnenih klopih, navdušeni kakor deca in pobožno zamaknjeni kakor pri božjem opravilu. Še danes, 2400 let odstisti-mal, so Francozi, Nemci, Italijani, Švedi, Rusi in še nekateri tako reaktionarni, da se ravnajo po starokopitem starogrškem vzgledu. Celó med nami je vedno več te-kih smešnih konservativcev, ki jim je gledišča predstava praznik, ki se ga udele-žujejo v prazničnih oblekah in z nekakim zanosom.

Pristni Ljubljancje so tem ljudem sme-je. Ledenost, blaziranost, puščobnost, čmernost so zunanji znaki pravcatega na-šega kultiviranja. Vodi se tako, da izra-žaj z licem in vsem telesom: »To je pač le teater! Mi ga plačujemo! In videli in slišali smo že vse kaj boljše!« — Če-prav ni res, a le tako vedenje nam daje primerni ugled.

Starokopitneži po svetu imajo navado, da se na vsak umetniški užitek bolj temel-jito pripravijo. Prečitajo si dramo v knji-gi, študirajo avtorjevo biografijo in nje-

Službene objave Ljubljanskega nogometnega podsaveza.

(Iz seje upravnega odbora 3. januarja.)

Odbor LNP. so sestavljeni sledeči:

Upravni odbor: predsednik: rav. A. Jug, podpreds.: prof. dr. Rud. Koprivnik, I. tajnik E. Betetto, II. tajnik: M. Klemenčič, blagajnik: V. Cimperman, odborniki: kapt. VI. Šuput (Maribor), Hykl (Celje), Černe, Fr. Arhar, V. Vodišek, B. Kandar, B. Hartman, Vončina.

Poslovni odbor: dr. Koprivnik, M. Klemenčič, V. Cimperman, V. Vodišek, St. Vrančič, M. Kregelj, Al. Kepec.

Kazenski odbor: dr. Koprivnik, M. Klemenčič, Černe, V. Vodišek, M. Kregelj, dr. Pogorelec, St. Vrančič.

Podsavezni kapitanom je bil izbran ing. St. Bloudek.

Odbor za postavljanje rep. moštva: rav. Jug, E. Betetto, ing. Bloudek, kpt. Šuput, Al. Kepec, B. Hartman, St. Vrančič, C. Jamnik.

Službeno glasilo podsaveza ostane še nadalje »Sportni vestnik« (Jutra). Naslov podsaveza ostane nespremenjen (Poštni predal 134).

Za poslovno leto 1923 se imata na novo konstituirati poslovna odbora LNP. v Mariboru in Celju. P. O. v Mariboru in G. Hykl za Celje se naprošata, da sežveta v ta namen čimprej, najkasneje pa do 23. januarja sestanek klubov svojega okrožja. Dan sestanka je pravočasno javiti podsavezu.

Vse klube LNP. se tem potem poziva, da skličejo tekmo januarja svoje občne zbornice ter sporoče do konca januarja podsavezu svoje točne naslove, kratko poročilo o obnem zboru in sestavo odbora.

Posl. odbor bo v prihodnjih tednih uredil stalež verificiranih igralcev in odredil vse potrebno za zbiranje prvenstvenih tekem v Ljubljani.

Iz službenega glasnika JNS. št. 39 se objavlja: JNS. je zavrnil protest S. K. Slovana (Ljubljana) proti verificiranju prv. tekme Slovan: Jadran odigrane 8. oktobra 1922 z rezultatom 3 : 5. — JNS. je priznal upravi izrišče S. K. Ilirije (Ljubljana) 500 Din odškodnine za odpovedane rep. tekme v septembru 1922.

Tajnik I.

Mednarodne nogometne tekme zagrebških klubov

Naš nogomet so reprezentirali v preteklem letu v inozemstvu v prvi vrsti vodilni zagrebški klubi, in sicer HASK, Gradjanski in Concordija. Uspehi, ki so jih ti klubi dosegli so častni, prihvalili so nam odlični glas in priznanje tudi v inozemstvu. V samem Zagrebu je bilo odigranih 28 mednarodnih tekem, dvakrat je nastopila naša državna reprezentanca, in sicer proti reprezentancama Češkoslovaške in Poljske in dvakrat reprezentanca Zagreba proti reprezentancama Gradca in Praga. V teh tekmah imamo zabeležiti 10 zmag, 9 neodločenih rezultatov in 9 porazov.

Od inozemskih klubov so nastopili v Zagrebu dunajska »Vienna« proti Haški 1 : 1, proti Gradjanskemu 1 : 2, dunajska »Ostmark« proti »Iliriji« 10 : 0, proti Gradjanskemu 0 : 2, brnska Hanacka Slavija proti Haški 0 : 0, proti Gradjanskemu 1 : 1, proti Concordiji 2 : 2, praški Čapec proti Concordiji 3 : 2, proti Haški 1 : 0, dunajska »Herttha« proti Gradjanskemu 3 : 3 in 1 : 3, dunajski »Rudolfshügel« proti Haški 1 : 3, proti Concordiji 2 : 0, dunajski »Slovan« proti Gradjanskemu 4 : 5 in 2 : 4, holandski »Be Quik« proti Haški 1 : 1, proti Gradjanskemu 4 : 2, münchenski »Turn u. Sport-Vereins« proti Concordiji 2 : 4, proti Haški 2 : 3, proti Gradjanskemu 0 : 6, temišvarski »Klinsz« proti Concordiji 3 : 0, proti Haški 3 : 1, dunajski »Rapid« proti Gradjanskemu 2 : 2, praška »Viktoria Žizkov« proti Gradjanskemu 4 : 1 in 2 : 2. Tekma državnih reprezentant Češkoslovaška : Jugoslavija je končala z našo

zmago 4 : 3, proti Poljski pa smo izgubili 3 : 1. Interesantni so tudi rezultati reprezentančnih tekem naših podsavezov. Ljubljanski podsavez proti zagrebškemu 8 : 0, Zagreb : Beograd 4 : 1, Zagreb : Sarajevo 1 : 3.

Da se naš sport v vseh panogah prav čedno razvija nam nudi jasen dokaz statistika, iz katere je razvidno, da imamo v Jugoslaviji 102 nogometna kluba, 14 biciklističnih, 56 lovskih, 8 plavalnih in veslaških, 18 streliških, 20 drsalnih in 4 turistične.

Zagreb : Ljubljana 28. t. m.? Zagrebški nogometni podsavez je ponudil našemu podsavezu za termin 28. januarja reprezentančno tekmo Zagreb : Ljubljana. Tekma naj bi se vršila v Ljubljani. Z ozirom na neugodni letni čas je zelo dvomljivo, da bi Ljublj. nogom. podsavez ponudbo sprejel.

Potovanje naše nogometne reprezentance v Francijo odgodoeno. Kakor doznava zagrebški »Jutarnji list«, je francoski nogometni savez odgodil tekme našega moštva, ki bi se letos morale vršiti v Franciji, in sicer zaradi denarnih težkoč. Obisk tekem v Franciji ni ravno najboljši. Dobro obiskana tekma prinese približno 7 do 8 tisoč frankov. Naš savez je sprejel ponudbo Francozov, ki so za tri tekme obljubili 20.000 frankov. Ostalo vsoto približno 10 do 15.000 frankov (ca 400.000 naših kron), je mislil naš savez dobiti potom vlade ali na kak drug način. Zadnji čas pa so se Francozi premislili, ker so uvideli, da ne bodo mogli najti kritja niti za obljubljenih 20 tisoč frankov. Z ozirom na to so se prijateljskem tonu prosili naš savez, naj se te tekme za eno leto odgodi.

Smuška sekcija S. K. Ilirije v Ljubljani priredi svoj četrti smučarski izlet na Veliko Planino. Odhod iz Ljubljane v soboto 13. t. m. ob 14.30, prihod v Ljubljano v ponedeljek v 7 uri zjutraj. Zbirališče v soboto 13. t. m. ob 14 uri na Državnem kolodvoru.

Smuška sekcija S. K. Ilirije opozarja svoje člane, da so dospele pletenine, katere se morejo dvigniti pri gospodarstvu sekcije.

Ustanovitev avtomobilskega kluba v Beogradu. Nedavno se je ustanovil v Beogradu avtomobilski klub, ki ima namen tudi v krajih bivše Srbije propagirati avtomobilizem. Pri slavnostni otvoritvi je zastopal našo kraljico, ki je znana kot vneta sportistinja, pobočnik polkovnik Josipović, nadalje so bili prisotni ameriški in francoski poslanik, več ministrov in kot zastopnik avtomobilskega kluba za Slovenijo dr. Ciril Žižek. Za predsednika kluba je bil izvoljen minister dr. Velizar Janković. — Dosedaj se je v klub vpisalo že precejšnje število članov.

Največji stadion. Doselej so veliki angleški in ameriški stadioni obsegali prostora kvečjemu za 40.000 gledalcev. V Angliji pa se sedaj gradi kolosalen stadion, daleko največji na svetu, ki si ga v taki obsežnosti doslej skoro nismo mogli zamisliti. Zgrajen bo v Wembleyju pri Londonu. Delo je že od februarja t. l. dalje v polnem teku. Zaposlenih je 1000 delavcev z najbolj dovršenimi tehničnimi pripravami. Oblika stadiona predstavlja ogromno elipso; v sredi je nogometno igrišče, dolgo 120 široko 80 jardov. Igrišče je opasano z elipsasto stezo za tek, ki je dolga 440 jardov. Ogromne tribune, ki obdajajo ta sportski prostor, vsebujejo poleg ostalih sportskih shramb in dvoran najudobnejše kabine za več sto sportnikov. Tribune so pokrite in odkrite, vmes pa obsežne terase. Nasproti golom so visoka stojšča ter posebni oddelki za novinarje, telefon in brezžični brzojav. Po načrtu bo ta kolos lahko obsegal do 120.000 gledalcev in so vsi prostori zgrajeni tako udobno, da bo vsak gledalec imel neoviran razgled po vsem igrišču. Kakor je stadion naravnost grandiozen, bodo seveda tudi stroški prav znatni. Pa kaj je to Angležem! Kar se tiče sporta, velja pri njih še prav posebej: all right!

Gospodarska vprašanja

Sovjeti in industrija

O produkciji v Rusiji pod sovjetskim režimom poročajo »Times«:

Industrija je v zelo obupnem položaju. Vendar nekatere panoge izkazujejo izvesten dobiček: distilerije za žganje, tvornice za cigarete in morda tudi tvornice za izdelovanje slaščic. Ali baš tri poglavitne industrije Rusije: premogovniki, nafta-vrelci in kovinske industrije proizvajajo komaj toliko, da krijejo svoje obratne stroške. Kovinske industrije proizvajajo samo 6 odstotkov produkcije iz leta 1913., premoga je samo 34, nafte 49, usnja 38 odstotkov predvojnne produkcije v letu 1913. Brez pomoči iz inozemstva se ruska industrija ne more spraviti zopet na noge.

V poljedelstvu položaj ni nič boljši. Zemlja, po kateri je vladala lakota, se je v minulem letu le malo obdelovala. Komisariat za poljedelstvo priznava, da semenske rezerve za leto 1923. ne zadostujejo, da bi se posejala zemlja, ki je bila posejana za leto 1922.

Kar se tiče državnih monopolov, je malo izgledov, da bi se uklenili ali celo samo njihova uprava izpremenila. Nasprotno, vse kaže, da bo komisariat za zunanjo trgovino še dalje vzdržati svojo politiko in inozemski trgovci se kar izgube v labirintu formalitet, ki jih mora izpolniti, kdor trguje z Rusijo.

Na boljše se pa obrne vprašanje koncaj. Se pred kratkem je sovjetska vlada zahtevala, da mora, kadar se ustanavljajo tako zvane »mešane družbe« (mixed companies), ostati 51 odstotkov delnic v njenih rokah. Osnovna glavniata teh družb je morala biti najmanj 500.000 angleških funtov, inozemski delničarji so pa morali zagotoviti kredit, ki je bil najmanj desetkrat tolik kakor osnovna glavniata. Vlada je sedaj znižala osnovno glavniato na 25.000 angleških funtov in zahteva samo še kredit v petkratnem znesku osnovne glavniata. Tudi dovoljuje, da prevladujejo v upravi inozemci, vendar mora biti le sovjetski funkcionar načelnik družbe. Nemčija kaže veliko zanimanje za te »mešane družbe«; razen Wolfa, Krupa in Stinnesa je podpisalo tudi 20 drugih nemških tvrdk pogodbe s sovjetsko Rusijo.

Češka trgovinska bilanca za prvo polovico 1922

Češkoslovaški državni statistični urad je priobčil te dni pregled o trgovinski bilanci v prvi polovici 1922. Po tem pregledu znaša vrednost izvoza 10,5 milijarde Kč in vrednost uvoza 7,5 milijarde Kč. Bilanca je torej aktivna za 3 milijarde Kč. Ta vsota je izredno visoka, saj je v celotnem letu 1921. bila češkoslovaška trgovinska bilanca aktivna le za 4,8 milijarde Kč.

Češkoslovaška trgovina z raznimi državami v prvi polovici 1922. po vrednosti je razvidna iz nastopnega pregleda:

	Izvoz	Uvoz
	v milijonih Kč	
Avstrija	2355.08	604.07
Nemčija	1746.01	2146.—
Madžarska	929.01	419.07
Anglija	849.—	308.—
Zedinjene države	609.—	1306.—
Francija	536.4	271.05
Italija	428.05	105.03
Jugoslavija	427.04	169.07
Rumunija	319.02	302.05
Poljska	293.05	135.06
Nizozemska	271.05	275.—
Belgija	175.02	154.08
Švica	149.07	105.09
ostale države	1456.—	1144.—

Najvažnejši faktor za aktivnost češkoslovaške trgovinske bilance je steklena industrija. Njena potreba uvoza je znašala v prvi polovici 1922. 17,6 milijona Kč, a izvozila je stekla za 1,5 milijarde Kč. Milijardi prebitek izkazuje tudi skupina les in premog: za 1,4 milijarde se je izvozilo, a uvozilo le za

300 milijonov, torej prebitek 1,2 milijarde Kč. Ogromne prebitke izkazuje tudi industrija sladkorja in tekstilna industrija: prva ima prebitka 942 milijonov Kč, druga pa 745 milijonov Kč. Sama na sebi je tekstilna industrija največja izvoznica, ker znaša vrednost izvoza tekstilij 8460 milijonov Kč. Seveda je prebitek tekstilne industrije v primeri s to številko majhen, ker stoji nasproti izvozu uvoz v glavnem sirovin v znesku 2706 milijonov Kč. V skupini tekstilne industrije stoji na prvem mestu volnena industrija, ki je izvozila za 1446 milijonov, a uvozila za 970 milijonov Kč; konfekcijska industrija izkazuje prebitka 239 milijonov Kč. Velike izvozne industrije so nadalje: papir s prebitkom 215 milijonov, glinasti predmeti (v glavnem porcelan) s prebitkom 207 milijonov, železo in železni predmeti s prebitkom 193 milijonov, lesni izdelki s prebitkom 176 milijonov, usnje s prebitkom 164 milijonov Kč.

Največ uvoza potrebuje hrana in kemija. Za prehrano je potrebovala Češkoslovaška v prvi polovici 1922 v celotnem uvozu v vrednosti 2 milijard Kč, čemer je stal nasproti izvoz (v glavnem žito in slad 314 milijonov ter sadje in hmelj 184 milijonov Kč) v celotnem znesku 685 milijonov Kč, tako da znaša primanjkljaj prehrane 1325 milijonov Kč. Ker znaša izvoz sladkorja 942 milijonov Kč, ostane še vedno primanjkljaj 288 milijonov Kč. Več se je uvozilo nego izvozilo: žita za 402 milijona, masti za 326 milijonov, glavne živine za 141 milijonov, živalskih produktov za 102 milijona, kolonijalnega blaga za 140 milijonov, pišč za 31 milijonov Kč. Izvoz kemičnih izdelkov je zaostal za uvozom za 336 milijonov Kč. Tudi uvoz strojev je močnejši nego izvoz. Lesenih in železnih strojev in orodja se je uvozilo za 183 milijonov, a izvozilo za 50 milijonov Kč; električnih strojev se je uvozilo za 122,7 milijona, a izvozilo niti popolnoma za 40 milijonov Kč.

V prvi polovici leta 1921. je znašala vrednost izvoza 13,5 milijarde Kč, a v istem času leta 1922. kakor omenjeno 10,5 milijarde Kč. Lanski polletni izvoz torej zaostaja za predlanskim za okoli 3 milijarde, čeprav je lanski polletni izvoz po množini večji nego predlanski, to je 47,2 milijona stotov proti 45,8 milijona stotov. To je razumljivo, ker so zaradi zboljšanja češkoslovaške valute znatno padle cene vsem izdelkom v Češkoslovaški.

TRŽNA POROČILA.

Zagrebški žitni trg (9. t. m.) Postavna baška, odnosno vojvodinska postaja notrajo v dnarjih: pšenica 432.50 — 437.50, turčica žolta nova 225 — 230 posušena 295 — 300, riž 375 — 390, ječmen za pivovarje 350, oves 295, fižol pisan 375 — 390, beli 375, moka »0« 621 — 660, »2« 600 — 635, »6« 575 — 610 za krmo 225 — 230, otrobi drobni 170 — 190, debeli 180 — 200. Tendence mirna

— **Hugo Stinnes in Jugoslavija.** Včerajšnja »Rijeka« poroča: »Govori se, da je 30. decembra bil v Zagrebu znani industrialec Hugo Stinnes in je še istega dne zvečer odpotoval v Beograd. Stinnes se baje zanima za veliki železni rudnik Ljubija v Bosni in v zvezi s tem za tamnoje plače. Razen tega ga zanimajo tudi tukajšnji premogovniki. Kaj je na tem resnice, se ne ve, vsekakor pa Stinnes skuša svojo ekspanzijo razširiti tudi na našo državo in se bodo po vsej priklki o tem skoro mogle doznati podrobnosti. O njegovem bivanju v naši državi ni oblastem, ki kontrolirajo tujski promet nič znanega.

— **Letina sladkorne pese v letu 1922.** Prošlo leto za sladkorno peso ni bilo preveč ugodno. Dolgotrajna suša je sicer koristila kakovosti, toda je škodovala količini. Natančnejši podatkov o pridelku sladkorne pese še ni. Pridelek pese je znašal približno 26.000 vagonov. Ker je

ke nekaj tiskovnih napak. Zlasti v naglasih je dosti zmede, ker se uporablja ostrive mesto krativca (dekli, bilá, prihá itd.), včasih pa krativce mesto ostrivca (capin, kazála itd.). Nekaj naglasov je sploh napačnih ali posiljenih preden, dovolji, renčál, stórim, sméjal itd.). Na str. 17 stoji: če lastni strah (mesto lasten). »Obnašanje« in »izgleda« sta nemčijma, kakor dopade, zastopli. Vrata ne »drže«, nego vodijo. »Lažnjiva«, prav lažniv, »iz vrta«, prav z vrta, ker smo na vrtu, a ne v vrtu. Prešeren je leta 1896. zagrožil vorz, da »največ sveta otrokom sliši Slave«; Dr. Alojzij Gradnik pa leta 1922. verz »Tja v bogoto, ki Čecherina v Vaccherici sliši...»

Vendar pa vse to ne moti užitka, ki ga nudi čitanje tega posniškega dela. Krasno knjigo najtopleje priporočamo.

„Faust“ v Mariboru

V Mariboru smo na Sv. treh kraljev dan poslušali v Narodnem gledališču reprizo opere Fausta, si sicer z g. Knittlom v naslovni uloži kot gostem. V splošnem se lahko z mirnim srcem trdi, da je stvar dobro naštudirana in pripravljena. Gosp. Knittl je kakor vedno svoje nalogo tako gleda petja, kakor tudi igre izbornorežis. Le sprememba v mladešni kavalirja ni bila popolna. Mefisto (g. Rumpelj) mu je bil zvesto ob strani ter je pel z vso bravuro. Tretji v umetniški detelji je Valentin (g. Arhipov), ki vidno napreduje. Občinstvo mu je zopet priredilo od odprti sceni ovacijo, ko je končal svoje molitev v drugem aktu. Višek užitka vse opere pa je bil gotovo tretci-dvoboj (Faust, Valentin in Mefisto), kjer so se ti sočni, sonorni glasovi stopili v krasno celoto. Margareta (g. Šustarjeva) je pač zastavila vse svoje moči, toda trema je huda stvar. Vsaj ta vtis je napravil njen prvi nastop. Toda čim dalje — tem bolj je pela, tako da v končnem tretcu prvotni splohi ni bila več podobna. Radl trema je bila tudi arfja o biserih v tretjem aktu premalo živahna. Nadarjena novinka ima zlob glasovni material, ki ga le še ne zna povsem izrabiti. V Ljubljani je pela Siebta. Torej napredek je nagel. Brandner (g. Janko) kakor tudi Marta (Petkova) sta svoji ulogi rešila zadovoljivo. Nekoliko manj Siebel, ki preveč tremolira, zato včasih intonacija trpi. Maloštevni zbor se je pač trudil, da bi svojo nalogo častno rešil, kar se mu je po večini posrečilo. Samo v nastopnem zboru v drugem aktu se je nekoliko zazibalo. Dobro bi pač bilo nekoliko več moči.

Orkester je v splošnem dober. Manjkajo pač najboljši goslači naše vojaške enote, ki si iščejo rajši drugje boljšega zadržka.

Kaj pa z Valpurgino nočjo? Baje je naštudirana. Zapreka je menda le v nabavi obk. Ali uprava tega res ne zmore. Pevec naj bodo vedno naravnost ter naj pojo, ne kriče. Končno omenimo še enkrat to nesrečno rampo. Ta mora orkester in marsikatera napaka se ne zgodi. Občinstvo je zopet napolnilo gledališče do zadnjega kotička, kar naj bo upravi priznanje za smotreno delo.

»Jugoslavenska Njiva«, časopis za najmlajšo nauku, narodno prosveto, politiko, socialni život in privredno stopa v VII. letnik. V 1. broju piše vseučil. profesor A. Belič ob štirideseti obletnici smrti o Jurju Daničiču, velikem pisatelju in znanstveniku, nasledniku Vukovem, jezikoslovcu, prevajalcu Sv. Pisma i. dr. Vladimir Nazor je prijavil poštino črtico »U aprilskoj noći«. — O jadranskem vprašanju piše Lujjo Vojnovič. — Danko Andjelinovič je objavil 5 sonetov »Bura« Dramatik Djuro Dimović piše o našem dramskem stilu. — VI. Dvornikovič priobčuje študijo o Hamletu in Kranjčevićem hamletizmu a Juraj Demetrovič o današnji politični krizi. Listek je jako bogat ter prinaša poročila o knjižah, gledališčih, o socialnih vprašanjih in bibliografijo. Jug. Njiva izhaja dvakrat na mesec in stane 120 Din na leto.

gov literarni pomen, se poglabijo v materijo dotične drame in prihajajo na predstavo vsestransko informirani. Po velikih mestih je za dramsko premijero po novih cela vrsta podlistkov, in med publiko vlada zanimanje, kakor bi šlo za — volitve.

Pristni Ljubljčanec se tem ljudem smeje. Saj je škoda časa! Niti tistih beležk, ki jih prinašajo naše novine iz gledaliških pisarn, naj nikar nič ne čita! Da bi si orecital Gledališki list ali kak podlistek, o tem ne sme biti govora. Niti lepaka ne oglej, če si Ljubljčan! Sam nganeš, kdo igra, in če je stvar kaj vredna, o tem odločaj sam. Sicer pa je vseeno, ali pojeta Šaričeva Tosko in Sest Fausta ali če igra Thierryjeva Marijo Stuartovo in Zathy »Idijota«! Kaj nam mar, ali piše Dostojevski opere ali Puccini drame!

Po drugod prihajajo ljudje k operam s klavirskimi izvlečki, ki so jih prej doma študirali na klavirju in so se tudi glede avtorjev, glasbe in teksta temeljito poučili. K isti operi prihajajo ljudje drugod opetovano, desetkrat, dvajsetkrat, da poznajo vsak takt in vsak ton; isto delo poslušajo po raznih gledališčih in z raznimi pevci. In čim bolj poznajo opero, tem rajši jo slišijo znova in znova. Čudaki!

Takih smešnosti pristni Ljubljčanec ne nganja! Namenoma ne čita ne teksta, ne letjetonov, ne kritik, kaj še, da bi se uoglabljal v klavirski izvod! Čisto dovolj

je, ako poslušaj opero enkrat, ker drugič se že gotovo dolgočasijo, saj več, kako se vsa tista historija razvzolja. Ako poznaš vsebino, te opera vendar ne more več zanimati.

Zadnjič me je vprašala odlična Ljubljčanica, ali je opera »Mefistofeles« pravilica, sanje ali feerija. Ko sem jo opozoril, naj bi prečitala Goethejevega »Fausta«, me je zavrnila, da za take reči res nima časa; sicer pa je itak že slišala, da ta opera ni za nič, ker je ničče ne razume.

Meni je dama imponirala. V par stavkih je pokazala, da je pristna Ljubljčanica.

In končno še nekaj! Po velikih mestih — celo v Zagrebu in Beogradu — prihajajo ljudje na premijere v slavnostnih oblekah. Lože so kakor cvetlična razstava: vse dame v večernih toaletah, gospodje v črnini. In parter ana sama eleganca. Teza ne delajo le iz bahaštva, nego predvsem iz respekta pred umetnostjo. Premijere so jim redki družabni prazniki, ki jih obhajajo z največjim slajem. Biti pri opernem krstu ali na premijeri, smatrajo ti originali za posebno velik doživljaj, ki se ga treba udeležiti za vsako ceno ter v najbolj skrbni toaleti.

Tudi v Ljubljani vidimo že precej takih čudakov in čudakinj. Večina pa prihaja, kakor se spodobi za modernega Ljubljčana, v delovni obleki, v sivih kamizolah, ženske kar v imenitnih ali celo oletenih

jopkah, v turistovskih odpetih košuljah, v gamašah in celo v galošah. Zakaj mi nečemo biti frakarji niti pustolovci, nego ostanemo »kuker sma bli« — zdrav kmetiški narod... Pošten Slovenec se obleče praznično le za cerkev ali za procesijo.

Držimo se navad naših pradedov in prababe ter ne silimo v modne prismo-darje dunajske, pariške ali rimske! Ljubljana je »ena dolga vas«, in naj ostane! Naša, ne potujčena! Naše, ne potujčene naj ostanajo tudi naše šege in navade — doma, na koncertih in v gledališčih. In ni ga pristnejšega izraza naše individualnosti, nego naš »Permejškrščenkrvavduš« — v mišljenju, govorjenju in vedenju... In pri tem ostanimo, bratje in sestre Ljubljanske sraice!

Drvota

Ubogi naš Drvota je tedaj umrl, zares umrl; nikdar več ga ne bomo slišali v Trubadurju, ne v Rigolettu ne bo več nastopil; nikjer več ne bo pel. Izpel je svojo zadnjo arijo in legel v grob blažene domače zemlje, ki vzame nase vse bolesti trupla, duše in srca.

Drvota... Kdo ga ni poznal zlasti v Ljubljani? Majhen, čokot je bil in obrigate lica je hodil po cesti. Simpatična prikazen. V družbi vesel, razigran; kdo ga ni ljubil? A sedaj ga

vendar ni več; deske naše opere zijajo v praznino, Pepik je umrl.

Lepo je znal peti Drvota. Krasno je nastopal v Verdijevih operah, a še lepše, divnejše v svojih domačih, čeških. Kdor ga je samo enkrat gledal v Prodani nevesti ali Daliborju, ne izgine mu več iz spomina. In Don José v Carmen? Ah, Drvota ni bil samo pevec, on je znal tudi igrati. Njegova kreacija na koncu Bizetove »Carmen« je nepozabljiva: izdelana mimika, čvrsto, živo podajanje. Skoda, res škoda za Pepika. Ljubili smo ga kot pevca, igralca, družabnika in človeka. Ljubili kakor moža med ljudmi, kot otroka v umetnosti. A zdaj je vsega tega konec.

Drvota... Kljub temu, da ni bil slovenski, je bil med našimi opernimi pevci nedvomno najpopularnejši, najbolj priljubljen. Saj je morda res, da je časih ta ali oni od naših v kakšni vlogi prekosil — ali Drvota je ne glede na to ostal na prvem mestu v naših sreih. Imeli smo ga radi, ker je bil naraven, prirčen, vedno in predvsem človek. Bil je pevec na odru in v offi družbi, in kadar ga je publika pozvala pred zastor, ni bilo v njegovi zahvali nič pozerskega, ponarejenega. Dajal je od srca in s srcem se je tudi zahvaljeval za priznanje.

Zdaj je Drvota pokrila mamica zemlja. Čemu baš sedaj, zakaj ne

spomladi? Saj je on s svojo mladostjo, nežnostjo, živahnostjo vendarle spadal prej v pomlad nego v zimo. Ah, da, življenje tega poštenega trupla ne da nič na pozemjo, ono se odkrhuje kar na sredi. In na sredi se prekine pesem Pepika Drvota v Trubadurju, v Carmen, v Prodani nevesti...

Ubogi naš Drvota je tedaj umrl, zares kruto umrl: ne na odru, ki ga je ljubil bolj nego življenje, ampak v bolnici, kjer se pesmi ne glase, ne čujejo. Umrl je erodi resničnih, globokih vzdihov bolesti. Umrl ne za videz, nego zares; in nam se še vedno zdi, da to ne more biti mogoče. Kako nemogoče? Ker živi v naših sreih mlad, živ, temperamenten, živ, tako, da ne umrje nikoli. Škoda Pepika; imeli smo ga radi kot pevca, igralca, družabnika in človeka. Ohranili mu bomo spomin in ljubezen, dokler nas bo kaj, ki smo hodili v opero po pravrta 1918.: in te vrste nas ni malo. Drvoto bo pošeje pogrešala Ljubljana, Slovenija, bo pogrešal vsakdo med nami.

To pač najlepše izpričuje, kaj je dosegel s svojo umetnostjo. Dosegel je našo ljubezen in vdanost; dosegel ti-sto, kar nam je dajal sam.

Hvala ti, Pepik, za vse; povračali ti bomo po smrti s spominom. M.

pessa imela 11 do 13 odst. sladkorja, znaša produkcija sladkorja okoli 3200 vagonov, torej komaj polovico naše letne potrebe. Ako bi se pri nas pridelalo zadostne sladkorne pese, bi naše tvornice lahko producirale dovolj sladkorja za celotno državo, ker znaša možnost produkcije naših tvornic celo do 10.000 vagonov.

— **Ukrepi proti padanju češkoslovaške krone.** Iz Prage poročajo, da je bilo dne 8. jan. objavljeno dopolnilno dezinje naredbe, po katerem je popolnoma zabranjena vsaka arbitraža z inozemstvom.

Iz življenja in sveta

Anekdotična o dr. Rašinu

V »Prager Tagblattu« objavlja Arnold Höllriegel sledečo zanimivo anekdotično o češkoslovaškem finančnem ministru dr. Rašinu, na katerega je bil pred kratkim izvršen atentat:

Ko je dr. Rašin, ki takrat ni bil ravno finančni minister, prisel na konferenco v Genovu, je imel pri sebi le češkoslovaški denar in pa kreditno pismo za lire, s katerim je odšel takoj v Banco di Roma in zahteval večji znesek. Bančni uradnik, ki je iz kreditnega pisma uvidel, kdo stoji pred njim, je vlijudno pripomnil: »Gotovo, takoj ekselencija... Samo poprej malo formalnost. Dovolite, da pregledam Vaš potni list!« — Dr. Rašin je takoj ustregel želji. Uradnik ga je še enkrat pogledal, nato pa odgovoril: »Toda potni list ni popolnoma v redu, ker manjka Vaš lastnorčni podpis!« Smejljaje odvrne dr. Rašin, da že hovega koliko časa ni potoval s potnim listom in ga je zato pozabil podpisati. Tudi ga na drugih mejah niso toliko nadlegovali z natančnimi revizijami. »Sicer pa,« reče veliki finančnik, »svetar lahko takoj uredim. In že je imel v rokah pero. Toda uradnik, ki je hotel odličnemu gostu pokazati, da vlada v Italiji v bankah vzoren red, je zamahnil z roko z besedami: »Obzalu-jem, sedaj je prepozno. Potni list naj izpiše podpis, ne pa podpis potnega lista. Osebo in kot privatnik Vam sicer rad verujem, toda denarja Vam ne morem izročiti poprej, dokler potni list ni v redu!« V tem trenutku je Rašin že nastavljal pero in mirno podpisal svoje ime na potni list. »Vi torej ne verujete, da je to podpis konference-nega delegata dr. Rašina, bivšega finančnega ministra češkoslovaške republike?« Uradnik je z obžalovanjem zmignil z rameni. Dr. Rašin seže v žep. »Obzalu-jem,« pripomni vestni bančni uradnik, »noben drug dokument ne more nadomestiti potnega lista.«

»Morda pa vendar,« se je nasmehnil ustanovitelj češkoslovaške valute in položil pred strogega uradnika kos papirja. Ni bila to nobena legitimacija, za njega pa vendar — bil je češkoslovaški bankovec, ki je imel faksimiliran podpis finančnega ministra. »Primerjajte ta podpis z mojim...«

Uradnik se je globoko priklonil in brez nadaljnjih birokratičnih navad takoj izplačal dr. Rašinu zahtevani znesek.

Spionáža sovjetske republike v inozemstvu

Dosedanja vohunska organizacija sovjetske republike se ni obnesla. Bivša Brezvičaja, politična državna uprava, pripravila zato temeljito preureditev vohunske službe. Vsi dosednji vohunski agenti bodo odpoklicani, ker so bili navadno aretirani in so se v takem slučaju obnašali zelo nerodno. Na dosedanjih mestih bodo ostali rezidenti zunanjega komisarijata, sicer pa se bo skušalo pridobiti za vohunsko službo samo krajevnih komunistov.

Mešana komisija je sklenila, da naj se nabirajo tajni agenti v bodoče samo med ruskimi begunci, ker je prepričana, da bo vsled težkih materialnih razmer, ki vlada med izseljenci, dobila ravno med njimi najbolj zanesljive vohune. Posebna pozornost se bo posvečala zlasti pridobitvi žensk, ki imajo stike z veliko buržoazijo, z vojaškimi in diplomatičnimi krogi.

Mesečna gaža se bo izplačevala po posebnih teritorialnih conah in indivi-

dualno in sicer: za prvi pas 500 — 4500 frankov, za drugi pas 30.000 — 400.000 mark, za tretji pas 100 — 300 K, za četrti pas 15 — 100 funtov šterlingov in za peti pas 50 — 100 dolarjev.

Nova uvedba določa tudi, kako naj se postopa pri povratku emigrantov v Rusijo. Bivši diplomati, uradniki caristične vlade, odlične vojaške osebe, učenjaki in strokovnjaki se lahko brez ovir vrnejo v domovino, ako obzalujejo svoje zmote in priznajo sovjetsko vlado. Objubiti morajo tudi, da bodo opustili vsak nadaljni boj proti sovetom. Ta izjava se mora objaviti v onih lokalnih listih, ki zastopajo sovjetsko stališče, kjer pa to ni mogoče, se mora poslati informacijski pisarni ljudskega komisarijata za zunanje zadeve. Ako pa dobi vohunska postaja obvestilo, da se hoče kdo izmed izseljencev poslužiti od osrednjega izvrševalnega odbora proglašene pomilostitve samo iz sebičnih namenov, posebno za vohunstvo, špekulacijo, agitacijo ali upor, potem morajo vodilni uradniki talnega oddelka politične državne uprave ves inkriminirani material odposlati najmanj teden dni poprej, predno izroči prošnjo vizum za potovanje v Rusijo. V splošnem pa je povratek v domovino dovoljen vsem ruskim državljanom, ki so bili izgnani radi političnih prestopkov.

Vulkan Kylos

Največji aktivni vulkan na svetu je Mauna Loa na otoku Havaju. Njegovo največje žrelo Kylos, ki ima 13—14 km v premeru, je bruhalo neprestano do pred nekaj leti, ko je prvič utihnilo. Toda to ni trajalo dolgo in sedaj se zopet izliva iz njega široka razbeljena lava.

Edini vulkan, ki se more meriti z njim po količini izbruhane lave, je Skaptor Jökull na Islandskem otoku. Mauna Loa je imel namreč v 19. stoletju izbruh za izbruhom. Največja erupcija je bila leta 1890, ko je bila lava, ki se je izlila iz žrela, štiri in pol kilometre široka. Globočina izbruhane lave je varirala od 3—60 metrov. Lava se je razlila nad 10 kilometrov na široko in je prispela do obalnih višin, odkoder se je zlila v morje.

Največja erupcija vulkana Mauna Loa je bila leta 1855. Pri tej priliki se je bližnja velika ravnina izpremenila v jezero lave, ki je pokrilo ves otok. Za časa relativnega počivanja izgleda veliko žrelo kakor jezero izlopljene lave, ki neprestano vre. Pogled na tako jezero, iz katerega se vali gost dim, je eden največjih čudežev priroze na svetu. Sedaj je erupcija razmeroma majhna, vendar pa je kljub temu privabila veliko število turistov in učenjakov, da opazujejo ta edinstveni pojav. Neka skupina učenjakov je odpotovala na Havaj samo zato, da prouči, ali je mogoče toploto tega vulkana podrediti človeški sili in uporabiti za njegove namene.

Kitajsko gledališče

Francoški orijentalist Georges de Morant je opisal v pariškem »Mercure de France« kitajsko gledališče, o katerem smo vedeli silno malo ali ničesar. Šele po revoluciji l. 1911. in po proglašenju republike l. 1922. se je začela razvijati kitajska drama znova.

Kakor povsod, se je tudi na Kitajskem razvila drama iz verskih obredov. Toda že zelo zgodaj, še pred rojstvom Kristom, se je drama povsem osvobodila religije. In neveljeto je, v kako ogromni meri se goji kitajska dramatska umetnost že od nekdaj. Danes ni menda več kitajske vasi brez odra, a izmed 450 milijonov Kitajcev prihaja vsakdo vsaj deset-

krat na leto v gledališče. Pri vsaki slavnosti sodelujejo tudi igralci ali vsaj komedijantje.

Današnje kitajsko gledališče se modernizira. Še pred dvajsetimi leti so imeli Kitajci odre, kakor so jih imeli Angličani v dobi Shakespearjevi. Preprost, čveterokoten, ograjen prostor s povišanim podjem kot odrom. Scena je bila brez vsakih dekoracij ali kulis. Poseben prolog je podajal običajno, kje se dejanje godi. Za odlične udeležence so bili postavljeni spredaj stoli; ostali gledalci so zadaj stali. Odličniki so med predstavo pili čaj. Danes imajo že klopi in stole ter nekatere lože za 4 do 6 oseb. Tudi razsvetljavo imajo. Toda kurti se nikjer, niti ne v najhujši zimi. Vstopnina je nizka. Loža ne stane več od 20 frankov današnje vrednosti.

Do l. 1900 ženske niso smele biti igralke. Ženske vloge so predstavljali mladeniči. Po revoluciji pa so začele igrati tudi ženske. Vsa kitajska dramska literatura je le dramatizacija starih legend in historij. Vsaka igra je zmes deklamacij, petja in plesov. Vsak igralec mora biti dober pevec in plesalec. Mimika jim je prav posebno važna in razvita. Silno pozornost posvečajo pravilnosti jezika in izgovora! Tako je tudi Kitajcem jezik največja in najlepša umetnina. Lepo, jasno, različno govorijo smatrajo za predpogoji dramske umetnosti. Vse kitajske pesmi so brez basa. Veliko važnost polagajo na kostume, ki so navadno tudi zgodovinsko zanimivi. Mlade igralce poučujejo v igri in petju ter plesu dosluženi igralci. Večinoma se začnejo pouk zelo zgodaj, že s sedmim letom.

Včasih so bili kitajski igralci zaničevani ter so spadali v najnižje sloje družbe. Tega so bili največ krivi mladeniči, ki so igrali ženske vloge ter so bili sumljive morale. Vse to je minilo. Danes so odlični kitajski igralci plačani boljše nego poprečni evropski njih kolegi. Igralski privlak zaslužijo na leto okoli 500.000 frankov. Igralke so zelo mlade, navadno okoli 14 let stare. Najboljše pekinška igralka je Len-Si-Kuci, ima 15 let in je silno priljubljena.

Smrt je blaga

Vobče mislijo ljudje, da je umiranje strašno ter da so smrtni boji zvezani z najhujšimi bolečinami. Ameriški filozof dr. Arthur Macdonald se je dolgo bavil s pojavi smrti in zdaj trdi, da v mnogih slučajih smrt ni tako strašna, kakor si ljudje predstavljajo. Zlasti nasilna smrt je spremljana le po neznatnih bolečinah. Celotno breme ali krempelj življenja ne trpe ljudje posebnih bolečin in Macdonald je videl, ko so se ljudje ubili, ker so padli z visokih pečin, a njihovi obrazi niso kazali nikakršnih znakov smrtnih borbe. Tudi utopljeni in obešenci imajo čisto mirna lica. Utis trpljenja vzbuja le poslednje težko dihanje in konvulzivno krčenje, ki pa ga umirajoči ne čuti, ker so ne zaveda. Bolniki čisto zelo trpe, toda malo pred smrtjo ne občutijo nikakršnih bolečin, ker je občutljivost živcev otrpnila. Zlasti velja to za starce, ki navadno pred smrtjo dolgo dremljejo ter v spanju tudi umro. Tudi v primerih dolgotrajne bolezn, zvezane s hudimi bolečinami, je smrt končno blaga. Med umiranjem kažejo včasih ljudje neverjetne sposobnosti,

Velika izbi a otroških vozčkov, dvokoles in 3 valnih strojev poceni.

F. BATJEL, Ljubljana, Stari trg 20
Sprejemajo se v polno poravo za amputiran v ognjen in ponikljanje dvokoles, otroški vozički, šivalni in razni stvari.

99/I
Tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlova cesta 4 — Zvonarska ulica 1.

Največja izbira 84 III
različnih pletenja, majic, nogavic in rokavic pri trdkri
A. & E. Skabernè Ljubljana
Mestni trg 10

ki nadkršujejo njihove sposobnosti, kakršne so kazali tekmo življenja. Smrt je navadno odrešitev vseh bolečin in skrbi. Tako trdi Amerikaneec.

× **Če hoče biti prihujben.** Lord Chesterfield je pisal svojemu sinu pisma, kako naj se vede v življenju, če hoče biti priljubljen. Med drugim mu je pisal: Bodi prizanesljiv napram slabostim ljudi! Ne pokaži nikdar, da koga zaničuješ! Krivica se čisto pozablja, zaničevanje nikoli. Ne izdaj se nikdar, da si modrejši in

omikanejši od onih, s katerimi občuješ. Nosi svoje znanje kakor uro v posebnem žepu: ne jemlji je prevečkrat v roke ne go to kvečjemu navij, da s tem pokažeš, da jo imaš. Nihče ni raztresen v družbi moža, ki se ga boji, ali v družbi ženske, katero ljubi. Najbolj te bodo cenili oni, katerim si dal priliko, da so se izkazali in se lahko sami zato še višje cenijo.

Ljubezen do bližnjega.

Višek najnesramnejšega egoizma je ljubezen do bližnjega.

Mali oglasi

stanova do 20 besedi 5 Din. 3 Din., vsaki naslednji 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglaš, doplačevanje, oglaševanje do 20 besedi 5 Din., vsaki naslednji 5 besedi 2 Din. — Plače se vsprej. (Lahko tudi v znakah.) Na vprašanje se odgovarja in, ako je vprašanje priloženo znakom se odgovor.

Službe

Kontoristinja, 103
zmožna knjigovodstva, dopisovanja, strojepljiva l. d. pisarniškega dela, t. j. samostojna moč, se sprejme. Nastop takoj ali s 1. februarjem. Plača po dogovoru. Stanovanje in hrana v hiši. Reflektira se le na boljše moč. Ponudbe se vpsolati na upravo »Jutra« pod »Kolonizacijo«.

Sprejme se
dobra moč za pisarno, ženska ali moška, nekaj mehankov in ključavničarjev. — »TRIBUNA«, Ljubljana, Karlova cesta 4. 112

Izurnjena šivilja
gre na dom. — Naslov pove uprava »Jutra«. 120

Jugoslov. podjetje
potrebuje sto do petsto dobrih delavcev, stidarjev, minejev in drugih pomožnih delavcev. Obrniti se jena naslov: Vincenc Gajšek, Brezno 38, Hum ob Sotli, Hrvatsko. 129

Absolventinja
gospodinjkega teča a ter večja slovenskega, nemškega in srbohravatskega jezika, išče službo k otrokom, eventualno dopoldne v eni hiši, popoldne pa v drugi. Ponudbe pod »Absolventinja« na upravo »Jutra«. 110

Službe išče
kakršnekoli si bodi, mlad samec. Najraje pri kakem podjetju. Veče je slovenskega, hrvatskega, nemškega in italijanskega jezika v govoru in pisavi ter vseh pisarniških poslov. — Naslov v upravi »Jutra«. 100

Dama z maturo
išče za par popoldanskih ur pisarniškega posla na dom ali izven doma. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Učiteljska 28«. 101

Takoj sprejemem
mlajšega mizararskega pomočnika, ki ima veselje se prirediti polaganja parketov. — Sprejemem tudi vajenca. Ferdo Primožič, mizarstvo in parkete, Ljubljana, Trnovski pristan 4. 105

Spretna prodaja ka
išče mesta v specerijski trgovini. Nastopi lahko takoj. Pisemne ponudbe pod »Prodajalka« na upravo »Jutra«. 99

Službo
občinskega redarja razpisnje županstvo občine Bled. Relektanti naj pošljejo svoje ponudbe z zahtevno plačo na županstvo Bled. 88

Knjigovodja bilancoist
s prima referencami, veče slovenske, nemške, srbohrvatske in italijanske korespon-

dence, želi primernega mesta, po možnosti na Hrvaškem, v Slavoniji, Hercegovini, Bosni s takojšnjem nastopom. Cenjene ponudbe pod »Perfektne knjigovodja« na upravi »Jutra«. 85

Sprejme se 81
gospodična na stanovanje. Naslov pove uprava »Jutra«.

Iščem službo
kot upravitelj večjega posredstva, poslovođa parne žage, kakor tudi kot skadiščnik in uradnik lesnega podjetja. — Plača po dogovoru. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Upravitelj 1«. Sprejemem službo tudi izven Slovenije, najraje v Bosni. 64

Stanovanje

Soba se takoj odda
s hrano enemu ali dvema gospodoma ali dvema dijakoma. Naslov v upravi »Jutra«. 122

Moblovan sobo 128
išče gospod, ki se nahaja le malo časa v Ljubljani. Ponudbe na »Hotel Slon 66«.

Moblovan sobo
išče soliden gospod. Ponudbe pod »Plača dobro« na Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 230

Kupim

Kupim oltar. 107
Naslov pri upravi »Jutra«.

Valvasorjevo 12
»Ehre des Herzogtums Krain« (Krajčev iz aje se kupi. Ponudbe na upravo »Jutra«.

Prodajam

Prodajam prosteslede
za rudo in premog v Sloveniji. Več s dopisom. Ponudbe pod »Prostosled« na upravo »Jutra«. 121

Kmetijski drogi,
pet vagonov, so takoj na prodaj. Ponudbe na upravo »Jutra« pod št. 54. 125

Damski kostum, 200
nov, črn, se ceno proda. Naslov pove uprava »Jutra«.

Bukova drva 20/I
na drohno in na debelo prodaja, dostavlja ista na dom ter žaga drva lesna družba »Ilirija«, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. Telefon 220.

Mali avtomobil
s športno karoserijo, s štirimi sedeli, znamke »Praga«, z razsvetljavo sistema »Bosch«, s starterjem in dvema rezervnim kolesima, se proda. Na ogled pri Gottfried Hager Kaufmann in Schwanberg, Österreich. 68

Dražba pohištva.
Javna sodna dražba pohištva (postelja, zimaica, omara iz trdega lesa, umi alajk, temen marmor) se vrši v soboto 13. t. m. ob devetih, Sodna ulica 6, I. nadst. 126

Ero z onega sveta

(Srbska narodna pripovedka.)

Okopaval je Turčin s Turkinko kurozo in je šel opoldne, da prepne in napoji konja; Turkinja pa je ostala in počivala v hladu.

Pa vikne odnekod Ero: »Bog daj srečo, kadija!« — »Bog daj, kmet! Odkod pa, kmet?« — Z onega sveta, kadija! — »Glej ga no, zlonika! Kaj nisi videl tam mojega Muja, ki je umrl pred nekaj meseci?« — »O, kako da ga nisem videl! On je moj prvi sosed.« — »Pa kako mu gre? Čuješ, kako živi?« — »Hvala Bogu! Zdrav je, ali rečem ti, težko mu je brez bora v žepu: nima s čim, da si kupi tobaka, niti s čim, da bi plačal kavo v društvu.« — »Mar se vrneš zopet tja? Ali bi mu mogel nesti malo drobiža?« — »Bi, zakaj ne bi mogel? grem pravkar tja.«

Tedaj odhiti Turkinja tja, kamor se je njen mož zatekal od vročine in vzame možnjo z denarjem in kar najde v nji, da Ero, da ponese Muja. Ero pograbi denar, ga vtakne v nedrje in jo pobriše za potokom. Ali komaj zavije k potoku, glej, že je privedel Turčin konja, da ga napoji. Turkinja na k niemu:

»Čuješ kaj ti povem! Tod je zdaj šel mimo kmet z onega sveta, pa je pravil o našem Muju, da je v stiski in brez bora: nima s čim, da si kupi tobaka, niti s čim, da plača kavo v društvu, pa sem mu dala tisti denar, ki je bil v tvoji možnji, da mu ponese.« — Turčin prepaden: »Kam pa je šel?« Ko mu žena pove, da je odšel za potokom, skoči naglo na golega konja in jo ureže za potokom.

Ko se Ero ozre in vidi Turčina jahati za seboj, se spusti v beg čez drn in strn. Ko prisopiha pod brdom v neki mlin, plane noter in zakliče mlinarju: »Beži! reši se! reši se! Turčin te hoče posekati. Daj meni kapo, tu imaš mojo in beži po brdu okoli mlina.«

Mlinar videč Turčina, divjajočega na konju, se prestraši in ne da bi izpraševal, zakaj in s čim ga poseka, da Ero svojo kapo, dene njegovo na glavo in jo ubriše nad mlinom po brdu. Ero si je del mlinarjevo kapo na glavo in vzle malo moke in se posul z njo, kakor bi bil pravi mlinar. V tem pridirja tudi Turčin pred mlin, skoči s konja in plane v mlin: »Povej, kje je tak in tak človek, ki je ravnokar prišel v mlin?« — Ero mu odvrne: »Viš ga, tam je, po brdu jo reže!« Pa ga zaprosi Turčin: »Drži mi.

prijatelj, konja!« Ero vzame konja, Turčin pa se spusti po brdu za mlinarjem, ga goni sem, pa ga goni tja po bukovju.

Ko ga dohiti in zgrabi, zarenči: »Kje imaš, lump, denar, ki si osleparil zanj mojo ženo in vzle, da ga poneseš Muji na oni svet?« — Mlinar se jame prekrizevati in priduševati: »Za božjo voljo, gospodar! Nisem videl ne tvoje žene, ne Muje, ne denarja.« Tako je preteklo skoro pol ure, dokler se nista zavedla in videla, kaj je. Tedaj jo udari Turčin na vrat, na nos k mlinu, pride tja, ali glej zlodja! Ero je bil zajahal konja in se je izgubil brez sledu.

Turčin se odpravi peš k ženi, in ko ga ta opazi brez konja, mu zakliče: »Za božjo voljo, kaj pa si napravil?« — Pa se ji odreže: »Da bi te šentaj! Ti si mi poslala denarja, da si kupi kave in tobaka, jaz pa sem mu poslal konja, da ne bo hodil peš.«

Dober sklep.

Dober sklep je ček, ki si ga poslal banki, ki nima tvojega denarja.

Čednost.

Čednost je umetnost, znati temeljito in estetično urešiti

Uršulo Wessner, roj. Povše.

Previdena s sv. zakramenti za umirajoče, je izdihnila svoje blago dušo v torek dne 9. t. m. ob 1/6 uri popoldne. Pogreb blage pokojnice bo v četrtek dne 11. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Kolodvorska ulica 20, na pokopališče k Sv. Križu. Sv. maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah. Priporočamo jo v molitev in blag spomin.

V Ljubljani, dne 10. januarja 1923. 43

Žalujoči otroci.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

